

ΑΝΩΤΑΤΗ ΣΧΟΛΗ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΚΑΙ
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε

Όνομα Επιβλέποντα Καθηγητή: ΜΟΥΣΤΑΙΡΑΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ

Όνομα Φοιτητή: ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΠΙΠΠΑ

Τμήμα: Γ΄ΑΣΠΑΙΤΕ ΕΠΠΑΙΚ

Ημερομηνία: 2014-2015

Η ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ ΩΣ ΜΕΘΟΔΟΣ
ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΣΤΗΝ ΤΥΠΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΘΕΜΑ :Η ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΣΤΗΝ ΤΥΠΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Η ΤΥΠΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

1.1.ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΥΠΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ -ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΥΠΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	4
1.2.ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ	6
1.3.ΜΟΡΦΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ	7

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 :ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

1.1.ΟΡΙΣΜΟΣ ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ.....	12
1.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ.....	14
1.3.ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	15
1.4.ΤΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	16

1.5 ΝΕΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ	17
---	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2:ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΣΤΗΝ ΜΑΘΗΣΗ

2.1ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ	18
2.1.1.ΟΙ ΑΔΥΝΑΜΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ	20
2.1.2 ΤΟ ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ Η ΑΜΙΛΛΑ...21	

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 :ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

3.1. ΤΡΟΠΟΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ (ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ	23.
3.2 ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	25
3.3.ΘΕΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ ΜΙΑΣ ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	26
3.4 ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	27
3.5.Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΤΗΝ ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ.....	29
3.6 ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΤΗΣ ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	30

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4:ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

4.1.ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	32
4.2. ΚΡΙΤΙΚΗ ΑΠΟΨΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ	34

ΣΥΝΟΨΗ- ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	35
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	37
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	39

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στις μέρες μας το σχολείο καλείται να διαδραματίσει ουσιαστικό ρόλο στην διαπαιδαγώγηση, την κοινωνικοποίηση, την μόρφωση και την αγωγή των νέων μαθητών αλλά και γενικότερα των νέων. Ο δάσκαλος ως εκπαιδευτικός και εκπρόσωπος ουσιαστικά της εκπαιδευτικής διαδικασίας καλείται να εφαρμόσει νέες παιδαγωγικές μεθόδους και μεθόδους διδακτικής που θα τον βοηθήσουν να πλησιάσει τους μαθητές και να τους προσφέρει όχι μόνο γνώσεις αλλά και πλείστα άλλα προσόντα. Το σχολείο και η μαθησιακή διδασκαλία γενικότερα βοηθά όχι μόνο στην εκμάθηση στείων και ξερών γνώσεων αλλά και έχει και απώτερο στόχο την δημιουργία ικανών ανθρώπων και μελλοντικών πολιτών που με τις γνώσεις τους θα δημιουργήσουν και θα εξελιχθούν ως άνθρωποι.

Μέσα λοιπόν σε κάθε αίθουσα πραγματοποιείται μια μικρογραφία μιας αυριανής κοινωνίας μιας κοινωνίας όμως που τίθενται κάποιες προϋποθέσεις και προδιαγραφές τόσο στην λειτουργία της όσο και στην οργάνωση της. Μία από τις νέες διδακτικές μεθόδους που μπορεί να βοηθήσει στην αλλαγή της κοινωνίας και στην εισαγωγή νέων στοιχείων είναι η ομαδοσυνεργατική μέθοδος διδασκαλίας. Η μέθοδος αυτή αρκετά γνωστή όχι όμως ιδιαίτερα εφαρμόσιμη αυτήν την στιγμή στην Ελλάδα, παρά σε πρωτοβάθμια κυρίως βάση σύμφωνα με την βιβλιογραφία, αποτελεί μια σημαντική καινοτομία. Η εργασία μετατίθεται από τον δάσκαλο στην ομάδα και η ομάδα αποτελεί το κυρίαρχο όργανο εξουσίας και μάθησης, ενώ τα μέλη της (οι μαθητές) αλληλοεπηρεάζονται και συνεργάζονται για την επίτευξη του κοινού στόχου.

Η ομαδοσυνεργατική αποτελεί το θέμα της παρούσας πτυχιακής εργασίας η οποία έχει σαν σκοπό την παρουσίαση της ως μεθόδου διδασκαλίας και μάθησης (ειδικότερα στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση), στην γενικότερη συνεισφορά της, τον τρόπο λειτουργίας της, τα θετικά και τα αρνητικά της σημεία καθώς και τα συμπεράσματα –κριτική που προκύπτουν για την μέθοδο αυτή.

Η ομαδοσυνεργατική ως μέθοδος εφαρμόζεται αρκετά χρόνια τόσο στο εξωτερικό όσο και στον Ελληνικό χώρο. Τα ζητήματα που προκύπτουν αφορούν τόσο στην λειτουργία της όσο και τον τρόπο εφαρμογής της.

α. Είναι η ομαδοσυνεργατική μια νέα μέθοδος που εφαρμόζεται ;

β. Τι προσφέρει η ομαδοσυνεργατική στους μαθητές και στην εκπαιδευτική διαδικασία και γενικότερα στην κοινωνία ;

γ. Ποια τα θετικά της σημεία και τα μειονεκτήματά της γενικότερα στην μαθησιακή διδασκαλία ;

δ. Πως μπορεί να λειτουργήσει η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία μέσα στην μαθησιακή διδασκαλία;

ε .Ποιες τεχνικές θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει και γενικότερα πως θα μπορούσε να διεξαχθεί ;

στ. Και τέλος πως θα μπορούσε να βελτιωθεί ως μέθοδος και ποια συμπεράσματα προκύπτουν ως προς την λειτουργία της ;

Όλα αυτά τα ζητούμενα και ερωτήματα προκύπτουν μέσα από την βιβλιογραφική ανασκόπηση .Στην πτυχιακή αυτή εργασία γίνεται μια προσπάθεια ανάδειξης και επαναδιατύπωσης αυτών των ερωτημάτων ενώ πιστεύουμε ότι έχουν δοθεί αρκετές σαφείς απαντήσεις στα καίρια αυτά ερωτήματα .

Το κύριο μέρος αυτό της πτυχιακής εργασίας περιλαμβάνει δύο μέρη .Στο πρώτο μέρος κεφάλαιο ένα γίνεται αναφορά στην τυπική εκπαίδευση , πως ορίζεται ,από ποιες βαθμίδες αποτελείται και τα κύρια χαρακτηριστικά της .Γίνεται μια σύντομη επίσης ιστορική αναδρομή της τυπικής εκπαίδευσης με αναφορά στην ελληνική πραγματικότητα ανά τους αιώνες καθώς και στην δομή του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος .

Το δεύτερο μέρος το οποίο αποτελεί και το πιο ουσιαστικό κομμάτι του κύριου θέματος έχουμε αρχικά στο κεφάλαιο ένα το θεωρητικό υπόβαθρο της ομαδοσυνεργατικής , τον ορισμό της ,μια σύντομη ιστορική αναδρομή ,τις βασικές αρχές που διέπουν την ομαδοσυνεργατική ,το αντικείμενο της καθώς και τις νέες εξελίξεις οι οποίες παρουσιάζονται στον χώρο της παιδαγωγικής .

Στο κεφάλαιο δύο έχουμε την επίδραση της ομαδοσυνεργατικής στην μάθηση και ειδικότερα την επίδραση της μέσα στην τάξη .Επίσης πως αντιδρούν οι αδύναμοι μαθητές και το ζητούμενο μέσα στην τάξη : ανταγωνισμός ή άμιλλα.

Στο κεφάλαιο τρία έχουμε στοιχεία για την οργάνωση της ομαδοσυνεργατικής . Αναλυτικότερα πως οργανώνεται ο μαθητικός πληθυσμός (μέσα στην τάξη) , η δημιουργία της ομαδοσυνεργατικής ,τα θετικά σημεία ,οι τεχνικές που εφαρμόζονται ,ο ρόλος του εκπαιδευτικού στην τάξη και στην ομαδοσυνεργατική για την εκπλήρωση της και την επιτυχία της .

Στο κεφάλαιο τέσσερα έχουμε πλέον την εφαρμογή της ομαδοσυνεργατικής στο σχολικό πλαίσιο. Πραγματοποιείται μια περιγραφή των αποτελεσμάτων και μια κριτική άποψη για την εφαρμογή της ομαδοσυνεργατικής .

Η επεξεργασία αυτή των παραπάνω θεμάτων θα γίνει μέσω βιβλιογραφικής ανασκόπησης και έρευνας .Ελπίζουμε τα αποτελέσματα να βοηθήσουν τον αναγνώστη στην κατανόηση της έννοιας της μεθόδου της ομαδοσυνεργατικής και σε μελλοντική έρευνα γενικότερα και εφαρμογή της μεθόδου στην μαθησιακή διδασκαλία .

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. Η τυπική εκπαίδευση

1.1 Ορισμός τυπικής εκπαίδευσης –χαρακτηριστικά

Η παιδεία αποτελεί στην ιστορία του ανθρώπινου πολιτισμού ταυτόσημη έννοια με την πρόοδο ,την ανάπτυξη και την μόρφωση των ανθρώπων .Πολλές φορές χρησιμοποιείται ο όρος παιδεία είτε με την έννοια της διαδικασίας της εκπαίδευσης είτε με την έννοια του αποτελέσματος ή και συνδυασμός αυτών των δύο. Επίσης πολλές φορές χρησιμοποιούμε τον όρο « εκπαίδευση » ο οποίος περιλαμβάνει ότι έχει σχέση με Εκπαιδευτικά συστήματα (δηλαδή διάρθρωση Εκπαιδευτικών Βαθμίδων , κύκλους σπουδών κ.λ.π.) προγράμματα σπουδών ,εκπαιδευτικούς σχεδιασμούς , εξωτερικές και εσωτερικές μεταρρυθμίσεις , νομοθετικές μεταρρυθμίσεις , λήψη εκπαιδευτικών μέτρων κ.α. (Ζήγος Σταύρος ,1990 σελ 26-27).

Εκτός όμως από το Εκπαιδευτικό Σύστημα η εκπαίδευση περιλαμβάνει και ένα ευρύ φάσμα , ένα ευρύ διοικητικό μηχανισμό που εξασφαλίζει την λειτουργία και την αντιμετώπιση λειτουργικών αναγκών δηλαδή : εξασφάλιση των χρηματικών κονδυλίων στον κρατικό προϋπολογισμό , αξιοποίηση των κονδυλίων (βιβλία , διδακτικό προσωπικό, βιβλιοθήκες ,αθλητικές εγκαταστάσεις ,εργαστηριακό υλικό κ.α.) και την στελέχωση των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και των εκπαιδευτικών υπηρεσιών (Ζήγος Σταύρος ,1990 σελ 27)

Τα τελευταία 50 με 100 χρόνια το εκπαιδευτικό σύστημα εξελίχθηκε σε όλες τις αναπτυγμένες χώρες σε έναν από τους πιο ευρείς μη παραγωγικούς κοινωνικούς τομείς (των τομέα παροχής υπηρεσιών) .Η επέκταση αυτή του εκπαιδευτικού συστήματος τόσο στην γενική όσο και στην επαγγελματική εκπαίδευση περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα ηλικιακά των μαθητών ,την προσχολική αγωγή ,ως θεσμοποιημένη διαδικασία αγωγής και μόρφωσης έως το σχολείο και την επιμόρφωση. Δηλαδή το γενικότερο εκπαιδευτικό σύστημα αποτελεί μια μικρογραφία μιας ευρύτερης αλλά και πολύπλοκης βιομηχανικής κοινωνίας τόσο σε Ανατολή όσο και σε Δύση .Η ανάπτυξη του εκπαιδευτικού συστήματος (ως θεσμοποιημένο πλέον στοιχείο) απορρέει ως συνέπεια της ταχείας ανάπτυξης των κοινωνιών αυτών ,της αύξησης των παραγωγικών δυνάμεων ,της αύξησης της ποιοτικής ανθρώπινης εργασίας .Επίσης μια ευρύτερη επιρροή του κράτους και της κρατικής παρέμβασης στον σχεδιασμό και τον έλεγχο

επιμέρους μικροσυστημάτων και άρα και του μικροσυστήματος της εκπαιδευτικής κοινότητας (Anweiler και συν,1987 σελ 17).

Η τυπική εκπαίδευση περιλαμβάνει την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση καθώς και την Τριτοβάθμια εκπαίδευση .Αναλυτικότερα η πρωτοβάθμια εκπαίδευση περιλαμβάνει το νηπιαγωγείο και το βασικό σχολείο το δημοτικό τα οποία στηρίζονται στην οριζόντια μορφή οργάνωσης και σκοπό έχουν την εισαγωγή των παιδιών στις κοινωνικές παραδόσεις και στις στοιχειώδεις γνώσεις και ικανότητες ώστε να μπορούν να αντιμετωπίσουν την ζωή τους .Ηλικιακά περιλαμβάνουν τις ηλικίες από 4-12 χρονών (Κωτσίκης Βαγγέλης ,1998 σελ 109-110).

Η δευτεροβάθμια εκπαίδευση περιλαμβάνει την δεύτερη βαθμίδα στην οργανωτική μορφή του σχολικού συστήματος και στηρίζεται στην κάθετη μορφή οργανωτικής διάρθρωσης .Αποτελείται από το γυμνάσιο και το λύκειο αλλά και γενικότερα τις διάφορες σχολές (τεχνικο-επαγγελματικά λύκεια και τεχνικές –επαγγελματικές σχολές).Από το σχολικό έτος 1998-1999 ιδρύθηκε και ισχύει το ενιαίο λύκειο με στοιχεία όπως η ενιαιότητα και η διαπερατότητα ενώ περιλαμβάνει τις ηλικίες από 12-18 χρονών (Κωτσίκης Βαγγέλης ,1998 σελ 110).

Και τρίτον η τριτοβάθμια εκπαίδευση η οποία διακρίνεται σε Πανεπιστημιακή και μη καθώς και σε πανεπιστημιακή και τεχνολογική. Αποτελείται η τριτοβάθμια από τα τεχνολογικά εκπαιδευτικά ιδρύματα και τα Πανεπιστήμια (Πολυτεχνείο) και αυτοτελείς σχολές (Κωτσίκης Βαγγέλης ,1998 σελ 115).

1.2 Ιστορική Αναδρομή

Κάνοντας μια σύντομη αναφορά από τα αρχαία χρόνια η αγωγή και η μόρφωση η παροχή δηλαδή Αγωγής και γνώσεων αποτελούσε προνόμιο των λίγων –ατόμων –ομάδων ή και ολόκληρης κοινωνικής τάξης –ενώ η πλειονότητα παρέμεινε στο περιθώριο της μόρφωσης αμόρφωτη και αγράμματη στερούμενη αυτό το κοινωνικό αγαθό .Από τα αρχαία χρόνια η Πολιτεία του Πλάτωνα μιλά για το αγαθό της Παιδείας όσο και γενικότερα της Πολιτικής σκέψης και πράξης .Σκοπός η κατάκτηση του αγαθού της μόρφωσης και της συνεχούς βελτίωσης της παιδείας .Επίσης ο Αριστοτέλης μιλά για διάρθρωση της εκπαίδευσης σε τρεις βαθμίδες σε τριτοβάθμια δηλαδή βάση .

Κατά την διάρκεια των Βυζαντινών χρόνων η αντίληψη για το αγαθό της παιδείας συνεχίζεται με την ευρεία πλέον πρόσβαση όλων των ανθρώπων .Η βαθιά θρησκευτικότητα των Βυζαντινών επέδρασε βαθιά στην παιδεία ,ενώ στο Βυζάντιο ανθεί μια βαθιά ανθρωπιστική παιδεία (Ζήγος Σταύρος ,1990 σελ 16-17).

Στην περίοδο του Μεσσαίωνα στην Δύση επικρατεί ο Παπισμός και η «παντοδυναμία » της Παπικής εκκλησίας ενώ η εκπαίδευση μένει ως χαρακτηριστικό ορισμένων μόνο κοινωνικών τάξεων πρώτα δηλαδή του κλήρου ,δεύτερον των ευγενών και τέλος των αστών και των αγροτών .Και τέλος στην Αναγέννηση έως την σύγχρονη εποχή παρατηρείται μια ταχύτατη επέκταση της μόρφωσης –εκπαίδευσης σε όλες τις βαθμίδες και τάξεις απαντώντας έτσι στο καθολικό αίτημα για μόρφωση και κοινωνική δικαιοσύνη (Ζήγος Σταύρος ,1990 σελ 20).

1.3.Μορφές Εκπαίδευσης του Ελληνικού Σχολικού Συστήματος

Η διάκριση του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος έχει ως εξής :

- Πρωτοβάθμια που περιλαμβάνει την προσχολική αγωγή και την δημοτική εκπαίδευση
- Δευτεροβάθμια που παρέχεται σε δύο κύκλους :στον πρώτο κύκλο ανήκει το γυμνάσιο ,ενώ ο δεύτερος κύκλος περιλαμβάνει το Λύκειο και τις διάφορες επαγγελματικές σχολές
- Τριτοβάθμια που παρέχεται στα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα και τα τεχνολογικά ιδρύματα .

Επίσης ανήκουν στο Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα η α .η αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση .β. η ειδική αγωγή και η ειδική αρχική Επαγγελματική Εκπαίδευση .γ. η ιδιωτική εκπαίδευση (πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια)(Κωτσίκης,1998 σελ 183).

Αναλυτικότερα η πρωτοβάθμια περιλαμβάνει την προσχολική αγωγή και την δημοτική εκπαίδευση .Η προσχολική αγωγή παρέχεται στα νηπιαγωγεία και στους παιδικούς σταθμούς .Ο σκοπός του νηπιαγωγείου είναι να προετοιμάσει τα νήπια να παρακολουθήσουν το μετέπειτα δημοτικό σχολείο .

Αρχικά το ενδιαφέρον του Ελληνικού κράτους για το νηπιαγωγείο εκδηλώνεται με τον νόμο ΒΤΜΘ ´ με τον οποίο ανατέθηκε σε ιδιώτες ή ίδρυση νηπιαγωγείων .Το πρώτο νηπιαγωγείο όμως ιδρύθηκε στην Αθήνα από την Α. Λασκαρίδου (1897),το οποίο ονομάζει και πρότυπο νηπιακό κέντρο .Σήμερα η προσχολική αγωγή παρέχεται στα νηπιαγωγεία και στους παιδικούς σταθμούς (δημόσιους και ιδιωτικούς).Σκοπός του νηπιαγωγείου είναι η προετοιμασία των νηπίων για να παρακολουθήσουν το δημοτικό σχολείο ,ενώ ειδικότερος σκοπός είναι η σωματική ,συναισθηματική και νοητική ανάπτυξη των νηπίων καθώς και η ευρύτερη κοινωνικοποίηση τους μέσα στα πλαίσια της γενικής υποχρεωτικής εκπαίδευσης τους (Κωτσίκης , 1998 σελ 190).

Το νηπιαγωγείο γενικότερα βοηθά τα νήπια :

-να καλλιεργούν την αισθητική τους ικανότητα και να οργανώνουν τις κινητικές και νοητικές τους πράξεις .

-να εμπλουτίζουν και να οργανώνουν τις εμπειρίες τους από τον φυσικό κόσμο και το κοινωνικό περιβάλλον

-να αναπτύσσουν ικανότητα έκφρασης και κατανόησης ιδιαίτερα στην γλώσσα των μαθηματικών και της αισθητικής

-να αναπτύσσουν διαπροσωπικές σχέσεις με τους άλλους

-να αναπτύσσουν πρωτοβουλίες .

Τα νηπιαγωγεία σαν σχολικές μονάδες δέχονται παιδιά και των δύο φύλων . Αποτελεί συνέχεια του οικογενειακού περιβάλλοντος ενώ αναπτύσσουν με την βοήθεια της νηπιαγωγού τις ψυχοσωματικές τους ικανότητες .Γι αυτόν τον σκοπό λειτουργούν οργανωμένα .Κατά την διάρκεια της παραμονής τους τα νήπια ασχολούνται με κατασκευές , ζωγραφική ,δημιουργικές δραστηριότητες ,παιχνίδι ,τραγούδια και παραμύθια ,ενώ συγχρόνως ασχολούνται με ειδικές δραστηριότητες ,οι οποίες προάγουν την ικανότητα έκφρασης και ειδικότερα στον τομέα της γλώσσας ,των μαθηματικών και της αισθητικής (Κωτσίκης ,1998 σελ 191).

Η δημοτική εκπαίδευση αρχίζει ουσιαστικά το 1929 με τον νόμο ν.4397/29 για την στοιχειώδη εκπαίδευση οπότε καθιερώνεται με 6χρονη διάρκεια φοίτησης .Δίνει ιδιαίτερη βαρύτητα στην δημοτική εκπαίδευση καθώς διακρίνεται για την καθολικότητα του και για τον πρωταρχικό του ρόλο μέσα στην εκπαιδευτική διαδικασία ενώ αποτελεί τον θεμέλιο λίθο της όλης εκπαίδευσης .

Σκοπός του δημοτικού σχολείου είναι η πολύπλευρη σωματική και πνευματική ανάπτυξη των μαθητών ενώ ειδικά έχει τους εξής στόχους :

- Διερεύνηση της δημιουργικότητας των μαθητών
- Οικοδόμηση μηχανισμών που συμβάλλουν στην αφομοίωση της γνώσης ,στην ανάπτυξη την σωματική ,την ψυχική ανάπτυξη και την καλλιέργεια των κινητικών δεξιοτήτων
- Στην κατανόηση βαθύτερων εννοιών και στην αναγωγή τους στην περιοχή της αφηρημένης σκέψης
- Στην εξοικείωση με ηθικές ,θρησκευτικές ,εθνικές και πανανθρώπινες αξίες
- Στην καλλιέργεια του αισθητικού κριτηρίου ,μέσω της καλλιτεχνικής δημιουργίας (Κωτσίκης ,1998 σελ 193).

Στα δημοτικά σχολεία φοιτούν από 6-12 ετών (Δ-ΣΤ΄ τάξη) ενώ το περιεχόμενο της εκπαίδευσης του δημοτικού προβλέπεται με το αναλυτικό πρόγραμμα που είναι κοινό για όλους τους μαθητές .Επίσης πέρα από το κανονικό ωράριο και το αναλυτικό πρόγραμμα υπάρχουν και ιδιαίτερες κατηγορίες και άλλα προγράμματα όπως η ενισχυτική διδασκαλία (ΕΔ),η Λειτουργία τάξεων υποδοχής (ΤΥ) –φροντιστηριακά τμήματα (ΦΤ) και τα προγράμματα για ιδιαίτερες κοινωνικές ομάδες .

Επίσης υπάρχουν και προγράμματα (που επηρεάζουν την διδασκαλία)άλλων μαθημάτων όπως η :

- περιβαλλοντική μάθηση
- η κυκλοφοριακή αγωγή
- η σχολική ζωή –πολιτισμός
- προγράμματα δημιουργικής απασχόλησης

Σαν δευτεροβάθμια εκπαίδευση εννοούμε την εκπαίδευση που παρέχεται μεταξύ της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης .Σκοπός της δευτεροβάθμιας είναι η προετοιμασία για την τριτοβάθμια και επίσης η γενικότερη μόρφωση του εφήβου σε ευρύτερο πλαίσιο ώστε να αποτελεί έναν ώριμο και ενεργό πολίτη.

Η δευτεροβάθμια περιλαμβάνει το σημερινό γυμνάσιο και τους διάφορους τύπους λυκείου .Η δευτεροβάθμια στην χώρα μας παρέχεται σήμερα σε δύο κύκλους .Ο πρώτος κύκλος καλύπτεται από τα γυμνάσια και ο δεύτερος από του διάφορους τύπους λυκείων και τις τεχνικές –επαγγελματικές σχολές (Κωτσίκης ,1998 σελ 197).

Το γυμνάσιο έχει σαν σκοπό την ολόπλευρη ανάπτυξη των μαθητών σε σχέση με τις δυνατότητες που έχουν στην ηλικία αυτή καθώς και στις απαιτήσεις της ζωής .Ειδικότερα οι σκοποί είναι οι εξής :

- να διευρύνει το σύστημα αξιών του μαθητή
- να προβληματίζονται σε ανάλογους κοινωνικούς προβληματισμούς
- να καλλιεργούν την γλωσσική έκφραση
- να αναπτύσσουν την σωματική ανάπτυξη ,τις κινητικές κλίσεις και ικανότητες

-να γνωρίζουν την τέχνη σε όλες τις εκφάνσεις της και να εκφράζονται καλλιτεχνικά

-να συνειδητοποιούν τις κλίσεις ,τις δεξιότητες και τα ενδιαφέροντα τους .

Το γυμνάσιο γενικά έχει γενική κατεύθυνση ,εξυπηρετεί πολύπλοκους σκοπούς και είναι τριετούς φοίτησης και υποχρεωτική .Τα μαθήματα που διδάσκονται είναι τα βασικά (αρχαία ,μαθηματικά ,φυσική κ.λ.π.)καθώς και τα μη βασικά (δημιουργίες ,ζωγραφική ,οικιακή οικονομία κ.λ.π.)

Το Λύκειο αποτελεί αυτοτελή σχολική μονάδα και εντάσσεται στην Ανώτερη δευτεροβάθμια και μετευποχρεωτική εκπαίδευση .Το λύκειο έχει σκοπό να προωθήσει ακόμα περισσότερο την εγκύκλιο παιδεία των νέων που προορίζονται για ελεύθερα επαγγέλματα και ανώτερες σπουδές πανεπιστημιακές .Ειδικότερα :

1.το γενικό λύκειο προσφέρει πιο πλούσια και ευρύτερη μόρφωση από το γυμνάσιο σε όσους προετοιμάζονται για εκπαίδευση ανώτερου επιπέδου ενώ αντίστοιχα υπάρχουν τα κλασσικά λύκεια ,τα τεχνικο-επαγγελματικά λύκεια και τα εσπερινά (Κωτσίκης ,1998σελ 202

Επίσης υπάρχει η τριτοβάθμια εκπαίδευση στην οποία ανήκουν οι πανεπιστημιακές σπουδές –σχολές και τα ΑΤΕΙ στα οποία συνήθως οι υποψήφιοι εισάγονται με εξετάσεις .

Οι τεχνικές επαγγελματικές σχολές όπως και τα λύκεια ανήκουν στην ανώτερη βαθμίδα ή στο β κύκλο της δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης .Λειτουργούν ως αυτοτελείς σχολικές μονάδες της Δευτεροβάθμιας Επαγγελματικής εκπαίδευσης για να ικανοποιούν τις τεχνικές και επαγγελματικές τάσεις και κλίσεις αποφοίτων γυμνασίου.

Ο σκοπός των ΤΕΣ (φοίτησης δύο ή τριών χρόνων)είναι να συμβάλλουν στην εμπέδωση και τον εμπλουτισμό των γνώσεων των μαθητών ,ώστε να ολοκληρώνουν τους γενικούς σκοπούς της πρωτοβάθμιας .Ως ειδικό σκοπό έχουν την μετάδοση τεχνικών και επαγγελματικών γνώσεων και την καλλιέργεια των δεξιοτήτων ,ώστε να μπορεί ο μαθητής από μόνος του ν ασκεί ορισμένο επάγγελμα.

Αξίζει να αναφερθούμε ειδικότερα επίσης στην Ειδική Αγωγή και Ειδική Επαγγελματική εκπαίδευση που παρέχει το κράτος και στους μαθητές με ειδικές ανάγκες .Με Ειδικές ανάγκες θεωρούνται τα άτομα που λόγω οργανικών ή ψυχικών ή κοινωνικών αιτιών

παρουσιάζουν καθυστέρηση ή διαταραχή στην ψυχοσωματική τους κατάσταση και δυσκολεύονται να παρακολουθήσουν την γενική και επαγγελματική εκπαίδευση.

Οι μαθητές προσπαθούν να αξιοποιήσουν τις ικανότητες τους ,να ενταχθούν στην παραγωγική διαδικασία και να πετύχουν μέσα στο κοινωνικό σύνολο .Η ειδική αγωγή παρέχεται δωρεάν από το κράτος σε δημόσια σχολεία και σε ειδικές περιπτώσεις σε σπίτι .

Η μορφή των σχολείων προσδιορίζεται ανάλογα με το είδος και τον βαθμό των ειδικών αναγκών δηλαδή:

-σε κανονικά σχολεία στα οποία είναι ενταγμένα τα άτομα αυτά

-σε ειδικές τάξεις ,τμήματα ή ομάδες τα οποία λειτουργούν μέσα σε κανονικά σχολεία ή ειδικές τάξεις

-σε ειδικά νηπιαγωγεία και σε αντίστοιχα αυτοτελή ειδικά σχολεία α βάρθμιας και βάρθμιας εκπαίδευσης

-σε ειδικά σχολεία ή ειδικές τάξεις ή ομάδες που λειτουργούν ως παράρτημα σε νευροψυχιατρικά νοσοκομεία ή κλινικές ή ιατροπαιδαγωγικά κέντρα ή θεραπευτικά καταστήματα ανηλίκων

-σε ειδικές επαγγελματικές σχολές μέσα σε ειδικά σχολεία

Διαχωρίζονται και ορίζονται ως :

A. ειδικά σχολεία για παιδιά με νοητική υστέρηση

B.ειδικά σχολεία για τυφλά παιδιά

Γ.ειδικά σχολεία για κωφά παιδιά και βαρύκοα

Δ.ειδικά σχολεία για σωματικά ανάπηρα παιδιά

E.ειδικά σχολεία για συναισθηματικά διαταραγμένα και κοινωνικά δυσπροσάρμοστα παιδιά

Στ. ειδικά σχολεία για ψυχικά πάσχοντα παιδιά

Z.πολυδύναμα κέντρα ειδικής αγωγής (Κωτσίκης ,1998 ΣΕΛ 219

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. Θεωρητικό υπόβαθρο Ομαδοσυνεργατικής Διδασκαλίας

1.1. Ορισμός Ομαδοσυνεργατικής Διδασκαλίας

Ο 20^{ος} αιώνας είναι ένας αιώνας γεμάτος από ανακαλύψεις , νέες τεχνολογικές εξελίξεις και κοινωνικο-οικονομικές αλλαγές σε διάφορα επίπεδα και τομείς . Μέσα σε αυτόν τον κυκεώνα των αλλαγών δεν θα μπορούσε να αποτελεί εξαίρεση και ο θεσμός του σχολείου . Το σχολείο ως «ζωντανός » οργανισμός κινήθηκε στα πλαίσια της θεωρητικής πλευράς σε διάφορες θεωρίες και σχέσεις , ενώ σε πρακτικό επίπεδο ακολούθησε επίσης μια σταδιακή αλλαγή και μετασηματίστηκε στο σύγχρονο σχολείο του 20^ο αιώνα . Από το απόλυτο και αυταρχικό μοντέλο λειτουργίας που έδινε έμφαση στον δάσκαλο και την μονοδιάστατη εκπαιδευτική λειτουργία που προωθούσε παράλληλα τον ανταγωνισμό την ομοιομορφία και την ατομικότητα , προτάσσοντας έτσι μια μονοδιάστατη οπτική των πραγμάτων , το σχολείο εισήλθε σε μια νέα εποχή . Η εποχή αυτή προτάσσει ένα νέο τύπο σχολείου σύγχρονου , πολυδύναμου με έμφαση στο παιδοκεντρικό του ρόλο και προσανατολισμό ενώ η λειτουργία του βασίζεται στην αλληλεγγύη , την συνεργατικότητα και την ευγενή άμιλλα ανάμεσα στους μαθητές . Η παιδαγωγική αρχή που περιλαμβάνει όλα αυτά τα παραπάνω και κατ' ουσία μια από τις καινοτομίες του 20^ο αιώνα στην επιστήμη της Παιδαγωγικής είναι το Ομαδοσυνεργατικό Κίνημα (Κακανά Δόμνα –Μίκα ,2008 σελ 9).

Το Ομαδοσυνεργατικό Κίνημα αποτελεί μέρος μιας ευρύτερης κίνησης του 20^ο αιώνα και ένα μέρος από τα παιδαγωγικά κινήματα που εμφανίστηκαν και εδραιώθηκαν στον χώρο της παιδαγωγικής . Πρώτο είναι το κίνημα της κριτικής σκέψης (teaching critical thinking movement) και δεύτερο το κίνημα της Ομαδοσυνεργατικής Διδασκαλίας (cooperative learning). Η Ομαδοσυνεργατική Διδασκαλία δίνει έμφαση στην ομάδα και χαρακτηρίζεται από την χρησιμοποίηση της μαθητικής μικροομάδας για την διεξαγωγή ενός μέρους η όλων των δραστηριοτήτων που χρησιμοποιεί το σχολείο για να διδάξει την νέα μάθηση και όλα αυτά μέσα σε ένα πλαίσιο συνεργασίας και αλληλοβοήθειας των μαθητών . Επίσης κυριότερος σκοπός της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας είναι η προώθηση της μάθησης του καθενός μαθητή –συνεργαζόμενου καθώς και η συνολική εκμάθηση από όλα τα μέλη της ομάδας –μάθησης (Ματσαγγούρας .Η,2000 σελ 15-16).

Οι άνθρωποι στα πλαίσια της κοινωνικής τους ζωής αλλά και γενικότερα στο σχολικό πλαίσιο λειτουργούν ως ομάδα διατηρώντας την μοναδικότητα τους και την αυτονομία τους . Μέσα σε μια ομάδα αναπτύσσονται πνευματικές αλλά και ψυχικές δυνάμεις που τις βιώνουν τα άτομα που ανήκουν σε αυτήν την ομάδα .Συνεπώς εννοείται η ομάδα ως μια προσπάθεια κοινωνικής επιβίωσης αλλά και κοινωνικοποίησης ενώ τα σημαντικότερα χαρακτηριστικά της ομάδας είναι :η άμεση επαφή (πρόσωπο με πρόσωπο),οι κοινοί στόχοι ,οι κοινές αξίες ,η σχετική χρονική διάρκεια της ομάδας αλλά και η ανάθεση ρόλων και καθηκόντων στα μέλη της ομάδας .Τα μέλη της ομάδας συζητούν ,ανταλλάσσουν απόψεις ,προβάλλουν ιδέες και αξίες ,ενώ εκπληρώνουν τις προσωπικές τους ψυχικές ανάγκες (Κογκούλης .I .B , 2004 σελ 24-25).

Η σχολική τάξη αποτελεί ένα σύνολο μελών ,που έχουν κοινούς σκοπούς και για αυτό θα μπορούσαμε πολύ εύκολα να την χαρακτηρίσουμε ως ομάδα (Κογκούλης .I.B ,2004 σελ 139).Η σχολική τάξη ως αντίγραφο μιας μικροκοινωνίας αντανάκλα τις ευρύτερες διεργασίες μιας κοινωνίας αλλά και περιέχει και την δική της δυναμική. Λειτουργεί ως μια ξεχωριστή οντότητα που δημιουργεί σταθερές θέσεις και σχέσεις ισορροπίας ,λύνει τις όποιες ενστάσεις αλλά και προσδιορίζει το άτομο (Κογκούλης .I.B ,2004σελ 142).

Από όλα τα παραπάνω προκύπτει ότι η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία στον χώρο της σχολικής τάξης κατέχει εξέχουσα θέση η οποία στοχεύει στην ζωντανή διαδικασία μάθησης ,στην αλληλεπίδραση και στον προβληματισμό ανάμεσα στα μέλη της ομάδας –μαθητές (Κογκούλης .I.B,2004 σελ 144).Στην Ελλάδα οι συνηθέστεροι όροι είναι «Ομαδοσυνεργατική » «Συνεργατική » «Ομαδική » «Εργασία σε Ομάδες » τα οποία αποτελούν ουσιαστικά μετάφραση των ξένων όρων της collaboration και της cooperation (ξένη βιβλιογραφία).Σύμφωνα με τα όσα αναφέρει η (Κακανά ,2008 σελ 11) ο όρος collaborate έχει ρίζα λατινική και τονίζει την σημασία της συλλογικής εργασίας ,ενώ ο όρος cooperate δίνει περισσότερη έμφαση στο τελικό προϊόν με προσδιορισμό του περιεχομένου του όρου .Ο πρώτος όρος έχει ρίζες βρετανικές δίνοντας έμφαση στον ενεργητικό ρόλο της μάθησης ,ενώ ο δεύτερος όρος έχει Αμερικανικές ρίζες και επηρεάζεται από τις ιδέες του Dewey και τις μελέτες του Kurt Lewin για την δυναμική των ομάδων (Κακανά , 2008 σελ 11) .

Ο όρος collaborate εκφράζει περισσότερο μια φιλοσοφία παρά μια τεχνική που εφαρμόζεται στην τάξη και βασίζεται σε θεμελιώδεις αρχές της αλληλοβοήθειας, της αλληλεγγύης και της ισότητας των ευκαιριών καθώς και στην αυτονομία του ατόμου

(Κακανά ,2008 σελ 12).Αντίθετα ο όρος cooperative υποστηρίζει μια παραδοσιακή μορφή διδασκαλίας και οικοδόμησης της γνώσης (κανονιστική) (Κακανά ,2008 σελ 14).Κρίνεται σκόπιμο να χρησιμοποιήσουμε στην εργασία μας αυτή την Ομαδοσυνεργατική Μάθηση και Διδασκαλία (collaboration),θέλοντας να τονίσουμε την συνεργασία ως ένα υψηλό ιδανικό και μέρος μιας ευρύτερης φιλοσοφίας που βοηθά στην συγκρότηση μιας νέας κοινωνίας με παιδοκεντρικό προσανατολισμό .

1.2.Ιστορική Αναδρομή της Ομαδοσυνεργατικής Μεθόδου

Πρόδρομος του σημερινού ομαδοσυνεργατικού κινήματος αποτελεί η αλληλοδιδασκτική μέθοδος που αναπτύχθηκε στην κλασσική ,ελληνορωμαϊκή και στην περίοδο του Μεσσαίωνα ,κατά την οποία ο δάσκαλος χρησιμοποιεί τους μεγάλους μαθητές και με καλή επίδοση ως δασκάλους για τους μικρότερους μαθητές και τους πιο αδύναμους (Ματσαγγούρας ,2000 σελ 16 και Κακανά Μίκα ,2008 σελ 19).

Κάνοντας μια σύντομη ιστορική αναδρομή βασικός εκπρόσωπος του κινήματος στις ΗΠΑ ήταν ο Dewey ,ο οποίος έδωσε έμφαση στο ρόλο του σχολείου και στην κοινωνική πλευρά της μάθησης τονίζοντας περισσότερο την συνεργασία παρά τον ανταγωνισμό .Σύμφωνα με τον Dewey *«η ζωή στην τάξη θα πρέπει να αναπαριστά ένα μικρόκοσμο δημοκρατίας και η καρδιά της δημοκρατίας βρίσκεται στην συνεργασία με ομάδες »*.Οι θέσεις του Dewey επηρέασαν τον μαθητή του Kilpatrick ο οποίος υποστήριξε ότι οι δραστηριότητες του παιδιού θα πρέπει να είναι τέτοιες ώστε να το βοηθήσουν να αντιμετωπίσει το κοινωνικό περιβάλλον (Κακανά ,2008 σελ 19-20).

Στο ίδιο μήκος κύματος ο P.Peterson αναπτύσσει το JENA-PLAN σε ένα πειραματικό σχολείο της Ιένας όπου αυτό το πλάνο έδωσε έμφαση στην φιλία ,τα ενδιαφέροντα και τις προσωπικές συμπάθειες .Αργότερα το σχολείο του Kerchensteiner αποδίδει μεγάλη σημασία στην ομαδική εργασία στον διάλογο και την συνεργασία μεταξύ των μαθητών .Στην Γαλλία ο παιδαγωγός Freinet δίνει επίσης έμφαση σε ένα περιβάλλον σχολείου όπου θα επικρατεί ο διάλογος ,η επικοινωνία και η ελεύθερη έκφραση στην εργασία με ομάδες με πνεύμα συνεργασίας και αλληλοσεβασμού (Κακανά Μίκα ,2008 σελ 20-21).

Στις ΗΠΑ με την έρευνα της ομαδικής διδασκαλίας ασχολήθηκε ιδιαίτερα ο D. Johnson και R.Johnson οι οποίοι ίδρυσαν στο Πανεπιστήμιο της Μινεσότα Κέντρο

Συνεργατικής Μάθησης και πραγματοποίησαν πάνω από 85 μελέτες κατά την τελευταία 25^{ετία} και καταγράφοντας τα αποτελέσματα .Επίσης ο R.Slavin τόνισε την σημασία της συνεργασίας μεταξύ των παιδιών διαφορετικών εθνικοτήτων καθώς και ο S.Sharan από το Ισραήλ που μελέτησε και διερεύνησε τα κοινωνικά και γνωστικά αποτελέσματα της ομαδικής διδασκαλίας στα σχολεία (Αναγνωστοπούλου Μαρία .Σ, 2001 σελ 30).

Ως αφορά τον ελληνικό χώρο υπάρχουν λίγες ερευνητικές μελέτες από τις οποίες μπορούμε να αντλήσουμε στοιχεία για την ομαδική διδασκαλία όπως η έρευνα του Ι. Κανάκη από το Ρέθυμνο που πραγματοποίησε σε σχολεία της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης με στόχο να μελετήσει την εικόνα της μεθοδολογίας της οργάνωσης της διδασκαλίας μάθησης .Επίσης σημαντικά στοιχεία αποκομίζει κανείς και από την έρευνα του Ξωχέλλη για την στάση των Ελλήνων εκπαιδευτικών ως προς το έργο τους και την στάση τους για την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία (Αναγνωστοπούλου Μαρία .Σ,2001 σελ 45-46).Σχετικά με τις επιδράσεις της ομαδικής διδασκαλίας στους διδασκόμενους ο Η. Βεγγόπουλος εφάρμοσε πειραματικά την ομαδική διδασκαλία στους μαθητές της Δ΄ τάξης του Πρότυπου Δημοτικού σχολείου της Παιδαγωγικής Ακαδημίας της Λαμίας το 1965-66 στην γεωγραφία και την φυσική. Επίσης ο Σ.Δερβίσης ,ο Ματσαγγούρας .Η, ο Θ.Τριλιανός ,ο Ντούσας ,η Ζαχαριάδου Μ. και ο Κογκούλης όπως και άλλοι ασχολούνται με την Ομαδοσυνεργατική Διδασκαλία (Αναγνωστοπούλου .Μ,2001 σελ 46-48).

Παρόλο που διεθνώς εκφράζεται έντονο ενδιαφέρον για την ομαδική διδασκαλία σε θεωρητικό αλλά και σε ερευνητικό επίπεδο στην Ελλάδα ελάχιστοι ασχολούνται θεωρητικά ή σε πρακτικό επίπεδο .Ελπίζουμε το κενό αυτό να καλυφθεί άμεσα και στο εγγύς μέλλον .

1.3.Βασικές Αρχές Ομαδοσυνεργατικής Διδασκαλίας

Η ομαδοσυνεργατική μέθοδος με την σημερινή της μορφή αποτελεί την συνισταμένη πολλών και διαφορετικών θεωρητικών σχολών .Από τον εκπρόσωπο της Νέας αγωγής Dewey που προωθούσε την κοινωνικοποίηση του ατόμου και συνεπώς τον εκδημοκρατισμό της κοινωνίας οδηγούμαστε στο G.Allport (1954-1979) ο οποίος είναι οπαδός της θεωρητικής κατεύθυνσης και της μεγάλης σχολής της θεωρητικής πλευράς της Ομαδοσυνεργατικής Διδασκαλίας δηλαδή της Κοινωνικής Σχολής .Ο Allport ασχολήθηκε με τις κοινωνικές προκαταλήψεις και τον «διαφορετικό » άλλο μέσα στον μαθητικό πληθυσμό .

Τρίτη σχολή της θεωρητικής κατεύθυνσης είναι η δυναμική των ομάδων (group dynamics) με κυριότερο εκπρόσωπο τον K.Lewin (1951)και τους Johnson και Johnson (1994),οι οποίοι μελετούν την πορεία ανάπτυξης μιας ομάδας ,τις δομές, τις επιπτώσεις της ομάδας στα μέλη και την συμπεριφορά της ομάδας έναντι των άλλων μελών.

Τέλος μια τέταρτη σχολή της θεωρητικής κατεύθυνσης που στήριξε το ομαδοσυνεργατικό κίνημα είναι η ψυχολογία της γνωστικής ανάπτυξης με κυριότερο εκπρόσωπο τον L.Vygotsky (κοινωνικός εποικοδομητισμός) ο οποίος υποστηρίζει ότι η μάθηση είναι αποτέλεσμα επικοινωνίας του ατόμου με το κοινωνικό περιβάλλον σε αντίθεση με τα όσα υποστήριζε ο Piaget περί μάθησης (Ματσαγγούρας .Η,2000 σελ 19-20).

1.4.Αντικείμενο της Ομαδοσυνεργατικής Διδασκαλίας

Η έως τώρα εκπαιδευτική διαδικασία ,η δασκαλοκεντρική ,έδινε ιδιαίτερη έμφαση στην μάθηση της πληροφορίας και στην διδασκαλία γενικότερα. Στα πλαίσια της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας έμφαση δίνεται στην διαδικασία της ίδιας της διδασκαλίας μέσα από την οποία κατακτιέται η γνώση .Σε αντίθεση με τα μαθητοκεντρικά προγράμματα της δασκαλοκεντρικής διδασκαλίας ,που όμως έδιναν ατομοκεντρικό χαρακτήρα στην εκπαίδευση ,η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία έχει αντιληφθεί την ανάγκη για επίτευξη ομαδικότητας ως βασική αποστολή του σχολείου και άρα της κοινωνικοποίησης των μαθητών ως μέρος της αποστολής του σχολικού πλαισίου .Γενικά τα ομαδοσυνεργατικά μοντέλα δίνουν έμφαση στην συνεργασία του μαθητή και την προσωπική αντιπαράθεση μέσα στην τάξη .Με αυτόν τον τρόπο οι οπαδοί αυτής της άποψης πιστεύεται ότι θα βοηθήσουν τα παιδιά να μετέχουν σε έναν κόσμο ανταγωνιστικό και να παρακολουθούν τις κοινωνικές και οικονομικές εξελίξεις ως ενήλικοι (Ματσαγγούρας.Η,2000 σελ 23).

Η ομαδοσυνεργατική μέθοδος βοηθά σύμφωνα με τα όσα αναφέρονται στην ανάπτυξη ψυχικών δυνάμεων ,δεξιοτήτων και ανάλογων στάσεων ,που θα βοηθήσουν στην ομαλότερη ένταξη του ατόμου στο κοινωνικό σύνολο και θα ελαχιστοποιήσουν τα προβλήματά του κοινωνικού συνόλου (Ματσαγγούρας .Η ,2000 σελ 24).

Επίσης η ομαδοσυνεργατική δεν καταργεί τον ανταγωνισμό ούτε και τον υποβαθμίζει αλλά δίνει έμφαση στην ομάδα αντί για μεμονωμένα άτομα .Η λειτουργία μιας κοινωνίας

εξαρτάται από την ατομική δραστηριότητα αλλά πολύ σημαντικό ρόλο έχει και η ανάπτυξη κοινωνικών και γνωστικών δεξιοτήτων συνεργασίας των μελών της (Ματσαγγούρας .Η, 2000 σελ 24). Επίσης η ομαδοσυνεργατική μέθοδος δίνει ιδιαίτερη έμφαση στις διαμαθητικές σχέσεις και αναγνωρίζει την παιδευτική τους σημασία .Με τις διαμαθητικές σχέσεις προάγεται η μάθηση και η ανάπτυξη, χωρίς όμως να παραγκωνίζεται η σχέση δασκάλου – μαθητή ,η οποία παραμένει ουσιαστική και πολύ σημαντική για την ανάπτυξη του μαθητή και της σχολικής τάξης (Ματσαγγούρας .Η, 2000 σελ 25).

1.5.Νέες εξελίξεις στην ομαδοσυνεργατική διδασκαλία

Η παιδαγωγική έχει επηρεαστεί από πολλά κινήματα και θεωρίες .Με την επικράτηση της μιχιεβιοριστικής θεωρίας και την εξασθένηση του κινήματος της νέας αγωγής η ομαδοσυνεργατική μέθοδος και διδασκαλία εξασθένησε και δόθηκε περισσότερη βαρύτητα στην εξατομικευμένη διδασκαλία .Το 1960 κάνει ξανά την εμφάνιση του το κίνημα της ομαδοσυνεργατικής όμως μόνο στις μέρες μας το κίνημα εδραιώνεται με σαφή επιστημονικό περιεχόμενο, στήριξη και θεωρητική υποδομή .Πλέον το 2000 όπως αναφέρει ο (Ματσαγγούρας ,2007 σελ 510) η ομάδα θεωρείται οργανωμένο παιδαγωγικό κίνημα με ευρεία αποδοχή και αναγνώριση .

Διάφοροι κοινωνικοί παράγοντες όπως η νέα μορφή οικογένειας ,το παιχνίδι των παιδιών από τους εξωτερικούς χώρους (αλάνες) σε μικρότερους σχηματισμούς ή στα ηλεκτρονικά παιχνίδια ,περιόρισαν την κοινωνικοποίηση των παιδιών. Έτσι η ομαδοσυνεργατική μάθηση έρχεται να καλύψει το κενό στην έλλειψη συνεργασίας και κοινωνικοποίησης του σύγχρονου ανθρώπου –μαθητή και μελλοντικού εργαζόμενου ,ο οποίος καλείται να εργαστεί σε οργανωμένες ομάδες και σχηματισμούς .Οι αλλαγές αυτές δεν θα μπορούσαν να αφήσουν ανεπηρέαστη και την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία η οποία με νέους μεθόδους και τρόπους διδασκαλίας ,προσπαθεί αν καλύψει τις νέες διδακτικές ανάγκες (Ματσαγγούρας ,2007 σελ 511)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. Επίδραση της Ομαδοσυνεργατικής Διδασκαλίας στην μάθηση

2.1 Επίδραση Ομαδοσυνεργατικής μέσα στην τάξη

Η ομαδική διδασκαλία είναι μια μορφή κοινωνικής διδασκαλίας που μπορεί να εφαρμοστεί σε όλες τις σχολικές βαθμίδες και σε όλα σχεδόν τα μαθήματα .Οι μαθητές χωρίζονται σε μικρές ομάδες και υπάρχει συνεργασία για την επίτευξη κοινών διδακτικών και εκπαιδευτικών στόχων μέσα στα πλαίσια της συνεργασίας ,αλληλεξάρτησης και ατομικής αλλά και συλλογικής ευθύνης. Οι μαθητές συνειδητοποιούν ότι υπάρχει συλλογική ευθύνη και αλληλεξάρτηση καθώς το ατομικό έργο ταυτίζεται και συμπορεύεται με το συλλογικό ομαδικό συμφέρον (Αναγνωστοπούλου .Μαρία ,2001 σελ 9).

Η ομαδική διδασκαλία γενικότερα στην τάξη καθώς και σε όλους τους μαθητές συμβάλλει στην βελτίωση της ικανότητας για μάθηση ,καλλιεργεί ομαδικές και κοινωνικές δεξιότητες ,αναπτύσσει θετικά στοιχεία στην προσωπικότητα και βοηθά τους μαθητές στην ανάπτυξη και αλλαγή στάσεων και συμπεριφορών .Γενικά η ομαδική διδασκαλία βοηθά στην α. ακαδημαϊκή γνώση και μάθηση β. στην νοητική και γλωσσική ανάπτυξη του παιδιού γ. στην κοινωνική μάθηση δ. επιδρά στην συμπεριφορά και στην προσωπικότητα του μαθητή (Αναγνωστοπούλου Μαρία ,2001 σελ 11-12).

Αναλυτικότερα α. βοηθά στην ανάπτυξη ακαδημαϊκής γνώσης και μάθησης , δηλαδή μπορούν οι μαθητές μέσα στο κατάλληλο κλίμα να παρουσιάζουν τις απόψεις τους και να ακούν με προσοχή τις θέσεις των συμμαθητών τους .Με αυτόν τον τρόπο εκφράζουν την απορία τους ,δέχονται και ζητούν εξήγηση από τους συμμαθητές τους .Ο ρόλος του δασκάλου είναι απλά περιορισμένος καθώς δεν κατέχει κεντρικό ρόλο. Όλη αυτή η αλληλεπίδραση μεταξύ των μαθητών στην ομαδοσυνεργατική βοηθά στην κατάκτηση υψηλότερων επιδόσεων από ότι τα ατομικά και ανταγωνιστικά σχολικά προγράμματα (Αναγνωστοπούλου Μαρία ,2001 σελ 11-12).

β. νοητική και γλωσσική ανάπτυξη :η ομαδοσυνεργατική δημιουργεί τις κατάλληλες προϋποθέσεις για την ανάπτυξη ανώτερων ψυχικών και πνευματικών λειτουργιών .Σε αντίθεση με τα ανταγωνιστικά πρότυπα εκπαίδευσης οι μαθητές αναπτύσσουν και χρησιμοποιούν ανώτερες στρατηγικές επεξεργασίας όπως η στρατηγική κατηγοριοποίησης του θεματικού υλικού ,η κριτική σκέψη, η μέθοδος διερεύνησης και η αναλυτική σκέψη ,όπως επίσης και η λειτουργία της αξιολόγησης του θεματικού υλικού .Σύμφωνα με έρευνα του Μαρσαγγούρα σε ελληνικά σχολεία διαπιστώθηκε ότι αντιστοιχεί σε κάθε μαθητή κάθε

μέρα ένα λεπτό προφορικής έκφρασης κατά μέσο Όρο. Από το ένα λεπτό μόνο ένα μικρό ποσοστό 15% γενικά είναι με δική του πρωτοβουλία .Το υπόλοιπο μέρος αποτελείται από ερωτήσεις που κάνουν οι εκπαιδευτικοί ,γεγονός που δείχνει ότι ο διάλογος απουσιάζει καθώς και η ελεύθερη έκφραση των μαθητών .Αντίθετα με την ομαδοσυνεργατική ο λόγος των μαθητών αναβαθμίζεται ,οι μαθητές επικοινωνούν με φυσικότητα και μάλιστα είναι ιδιαίτερα ενισχυτικά για μαθητές με διαφορετικό γλωσσικό κώδικα (παιδιά χαμηλών κοινωνικοοικονομικών στρωμάτων ,αλλοδαπών και μειονοτήτων) (Αναγνωστοπούλου Μαρία ,2001 σελ 13-14).

γ .κοινωνική μάθηση

ο άνθρωπος ως ων κοινωνικό δραστηριοποιείται μέσα στην ομάδα και συνεχώς θα επιζητά την επιβεβαίωση και την αναγνώριση των άλλων ανθρώπων .Η επιδίωξη και ο στόχος του σχολείου για επίτευξη κοινωνικοποίησης στους μαθητές αποκτά ιδιαίτερη βαρύτητα στην σημερινή εποχή καθώς υπάρχουν πολλά κοινωνικά προβλήματα όπως απομόνωση ,έλλειψη επικοινωνίας ,ψυχολογικά προβλήματα ,βία και έγκλημα (ειδικά ανάμεσα στα ανήλικα άτομα

Η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία βοηθά και διδάσκει τρόπους επίλυσης ομαλά των συγκρούσεων ,εξαλείφει τον ανταγωνισμό και την ζήλια μεταξύ των μαθητών ενώ βοηθά στην δημοκρατική συμμετοχή όλων των μαθητών .Γενικότερα η έμφαση στην ομαδική μορφή διδασκαλίας βοηθά και τους πιο αδύναμους μαθητές να επιτύχουν και να πετύχουν υψηλή ακαδημαϊκή επίδοση .Επίσης η ομαδική διδασκαλία σύμφωνα με έρευνες βοηθά στην εκτίμηση ανάμεσα στους μαθητές της διαφορετικότητας του άλλου και αναδεικνύει την υπάρχουσα ευαισθησία των μαθητών στο θέμα αυτό ((Αναγνωστοπούλου Μαρία ,2001 σελ 15-16).

Τέλος δ. ως αφορά την συνεισφορά της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας στην προσωπικότητα και την συμπεριφορά του μαθητή αυτή επιδρά με θετικό τρόπο αναπτύσσοντας την προσωπικότητα των μαθητών και την τάση τους για αποδοχή και ασφάλεια από την ομάδα .Τα μέλη μαθητές γίνονται πιο ενεργητικοί θέλοντας να πετύχουν τους σκοπούς της ομαδοσυνεργατικής διαδικασίας .Π.χ ο πιο αδρανής μαθητής ενεργοποιείται στα πλαίσια της ομάδας ,προσφέροντας με τον δικό του τρόπο ,ενισχύοντας έτσι την προσωπικότητα του .Ο καταμερισμός ανάμεσα στα μέλη της ομάδας βοηθά στην κατανομή του έργου και στην ανάπτυξη αλληλεπίδρασης ενώ ενισχύεται η αυτοεκτίμηση των μαθητών .Γενικά στην ομαδοσυνεργατική επικρατεί στην τάξη κλίμα «φιλικό και ευχάριστο» ,χωρίς να αγχώνονται οι μαθητές για το αν θα πετύχουν ή θα γελοιοποιηθούν ενώ η πειθαρχία

τίθεται υπό νέα βάση καθώς και η τήρηση κανόνων της ομάδας .Συνολικά οι μαθητές απελευθερώνονται από την «παθητική » διδασκαλία ενώ ενθαρρύνονται να ενεργούν και να δραστηριοποιούνται (Αναγνωστοπούλου .Μαρία ,2001 σελ 17-19).

Οι επικριτές της ομαδικής υποστηρίζουν ότι η μέθοδος αυτή δίνει περισσότερη βαρύτητα στην ομάδα παρά στο άτομο με αποτέλεσμα να χάνεται η προσωπικότητα και η προσωπική έκφραση των μαθητών .Τονίζουν δε ότι δεν μπορεί να εφαρμοστεί σε όλα τα μαθήματα ή σε κάποια είδη ή περιεχόμενα διδασκαλίας όπως η (αφήγηση λογοτεχνικού κειμένου) όπου απαιτείται η έντονη παρουσίαση του λόγου του εκπαιδευτικού .Επισημαίνουν οι επικριτές επίσης την έλλειψη συμμετοχής όλων των μελών καθώς κάποιοι θα εργάζονται ,ενώ άλλοι θα αποφεύγουν την εργασία ,πίσω από την «ανωνυμία » της ομάδας .Συνοψίζοντας η ομαδική διδασκαλία επικρίνεται ως μια μέθοδος όπου χάνεται η ατομικότητα του παιδιού και ένα μέρος της προσωπικής του ταυτότητας για χάρη της συνολικής και ομαδικής εικόνας σε αντίθεση με τα όσα υποστηρίζουν οι υποστηρικτές της μεθόδου οι οποίοι τονίζουν την συνεργασία των μαθητών και μελλοντικών ατόμων σε μια διαρκώς μεταβαλλόμενη κοινωνία (Αναγνωστοπούλου .Μαρία ,2001 σελ 21-22).

2.1.1. Οι αδύναμοι μαθητές

Έχει παρατηρηθεί ότι σύμφωνα με έρευνες το διαφορετικό επίπεδο του μαθήματος και το περιεχόμενο του ,η μεθοδολογία αλλά και οι προσδοκίες του εκπαιδευτικού (το φαινόμενο της αυτοεκπληρούμενης προφητείας) οδηγούν τους μαθητές από χαμηλά κοινωνικοοικονομικά στρώματα σε έλλειψη ευκαιριών μάθησης και κατά συνέπεια σε σχολική αποτυχία .Κατά συνέπεια ο διαχωρισμός σε «δυνατούς και καλούς » και στην αντίθετη θέση σε «αδύναμους » είναι αναπόφευκτος μέσα στην σχολική τάξη (Ματσαγγούρας .Η,1996 σελ 298-299).

Τις περισσότερες φορές σύμφωνα με έρευνες τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό οι « αδύναμοι » μαθητές αποτελούν μια ομάδα η οποία συστηματικά παραμελείται από τον δάσκαλο .Ο δάσκαλος έχοντας την υποχρέωση να ολοκληρώσει την ύλη ,εστιάζει περισσότερο στους καλούς μαθητές ,οι οποίοι μπορούν να παρακολουθούν και επιτυγχάνουν στην εκπαιδευτική διαδικασία (Ματσαγγούρας Η, 1998 σελ 67).

Σύμφωνα με τον Ματσαγγούρα σε έρευνα στα δημοτικά σχολεία της Ελλάδας διαπιστώθηκε ότι οι αδύναμοι μαθητές ήταν παραμελημένοι και δεν συμμετείχαν στο μάθημα (μόνο 57% του διδακτικού χρόνου)έναντι 75% των άλλων καλών μαθητών . Προσθέτοντας

στην ίδια έρευνα διαπιστώνεται ότι οι μαθητές αυτοί βιώνουν το σχολείο ως ένα χώρο δύσκολο και λιγότερο ως ένα χώρο χαρούμενο, όπως δήλωσαν οι άλλοι μαθητές (Ματσαγγούρας ,Η,1998 σελ 67).

Η κατάσταση αυτή των « δύο ταχυτήτων » μέσα στην τάξη δημιουργείται ουσιαστικά από τρεις λόγους :

α. έλλειψη προληπτικής επέμβασης του δασκάλου

β. λόγω οργάνωσης της τάξης με το ανταγωνιστικό σύστημα

γ .αποτελεί μέρος των διδακτικών μεθόδων που εφαρμόζει ο παραδοσιακός τρόπος διδασκαλίας

συνεπώς οι μαθητές δεν κατορθώνουν να ενταχθούν μέσα στην τάξη ,μεγιστοποιούνται τα όποια προβλήματά τους ,ενώ προστέθηκαν αρνητικές μαθησιακές εμπειρίες .Δημιουργείται έτσι ένας φαύλος κύκλος αποτυχίας –έλλειψης αυτοπεποίθησης-αποτυχίας από τον οποίο ο μαθητής εγκλωβισμένος αδυνατεί να ξεφύγει .Η επανάκτηση της αυτοεκτίμησης ,η πλήρωση των μαθησιακών κενών και η επέμβαση βοήθεια του δασκάλου μπορούν να βοηθήσουν σημαντικά στην αύξηση της σχολικής επίδοσης και κατά συνέπεια στην ομαλότερη ένταξη της σχολικής τάξης (Ματσαγγούρας .Η,1998 σελ 67-68).

Σημαντική είναι εδώ και η συμβολή της ομαδοσυνεργατικής η οποία βοηθά τον αδύναμο μαθητή να ενταχθεί σε ομάδα ,να αλληλεπιδράσει και να αποκτήσει συναισθηματική ασφάλεια και αποδοχή από τα άλλα μέλη .Όλα αυτά θα συντελέσουν στο να αναπτυχθεί η θετική αυτοεικόνα του μαθητή και η καλύτερη ψυχική υγεία του αλλά και στην ταχύτερη νοητική του ανάπτυξη (Ματσαγγούρας .Η,1998 σελ 68-69

2.1.2.Το ζητούμενο :άμιλλα ή ανταγωνισμός

Σύμφωνα με τον παραδοσιακό τρόπο διδασκαλίας η οργάνωση της τάξης ευνοεί την ανταγωνιστική διάθεση μεταξύ των μαθητών .Πολλοί είναι αυτοί οι οποίοι υποστηρίζουν ότι ο ανταγωνισμός αποτελεί μέρος της κοινωνικής μας ζωής και για αυτό θα πρέπει να εφαρμόζεται και μέσα στην σχολική αίθουσα .Όμως κάποιοι άλλοι υποστηρίζουν το αντίθετο: ότι δηλαδή το ανταγωνιστικό σύστημα βάζει στην άκρη και περιθωριοποιεί τους «αδύναμους » μαθητές και κυρίως αυτούς που προέρχονται από χαμηλά κοινωνικο-οικονομικά στρώματα

με αποτέλεσμα να διαλύει την « άμιλλα» μεταξύ των μαθητών να στερεί από τις δυνατότητες εκπαίδευσης και να αναιρεί έτσι την παιδαγωγική αρχή της ισότητας στην εκπαίδευση .

Η απάντηση σίγουρα δεν βασίζεται μόνο σε επιστημονικά κριτήρια αλλά επηρεάζεται από διάφορα ηθικά κοινωνικο-πολιτικά κριτήρια .Το σημαντικό πάντως είναι ότι σε μια διαρκώς μεταβαλλόμενη κοινωνία η τήρηση δημοκρατικών θεσμών , η ισότητα ,η ευκαιρία στην μάθηση ,η παιδοκεντρικότητα και η αυτονομία μπορούν να συμβάλλουν στην συμμετοχή όλων των μαθητών και στην διατήρηση μιας δημοκρατικής κοινωνίας (Ματσαγγούρας .Η,1996 σελ 305-306).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.Οργάνωση Ομαδοσυνεργατικής Διδασκαλίας

3.1.Τρόπος οργάνωσης του μαθητικού πληθυσμού (μέσα στην τάξη)

Η διδασκαλία μέσα στην τάξη μπορεί να διεξαχθεί με δύο τρόπους δηλαδή δύο συστήματα α .το δασκαλοκεντρικό και β. το μαθητοκεντρικό .Στο πρώτο σύστημα κυριαρχεί η διδασκαλία του δασκάλου ενώ στο δεύτερο σύστημα έμφαση δίνεται στην δραστηριότητα των μαθητών .Όμως η έννοια της διδασκαλίας εμπεριέχει την ενεργοποίηση των μαθητών ώστε να αναπτύξουν ολόπλευρα την προσωπική τους εικόνα καθώς και την προσωπικότητα τους στο σύνολο .Η πιο νέα μέθοδος οργάνωσης του μαθητικού πληθυσμού είναι η ομαδοκεντρική μορφή διδασκαλίας στην οποία κυριαρχεί η συνεργασία μεταξύ των μελών της ομάδας των μαθητών για την επίτευξη του μαθησιακού σκοπού (Δερβίσης Στέργιος 1998σελ 65).

Όμως το να μετέχουν απλά και να συνυπάρχουν οι μαθητές σε ένα σύνολο σε μια ομάδα δεν σημαίνει ταυτόχρονα ότι υπάρχει και δημιουργία της ομάδας .Η ομάδα δεν υφίσταται χωρίς της συνεργασία των μελών της .Η συνεργασία είναι το αποτέλεσμα της οργανωμένης λειτουργίας της ομάδας με σκοπό την μαθησιακή ενεργοποίηση των μελών της και την εκμάθηση του συγκεκριμένου μαθητικού στόχου (Δερβίσης Στέργιος ,1998 ΣΕΛ 66).

Η οργάνωση των μαθητών μέσα στην τάξη δεν πραγματοποιείται με τυχαίο τρόπο αλλά αποτελείται από έναν συγκεκριμένο οδηγό το κοινωνιόγραμμα .Υπάρχουν δηλαδή συγκεκριμένα κριτήρια όπως η φιλία ,τα κοινά ενδιαφέροντα ,οι συμπάθειες ,η κλίση του άλλου μαθητή ,η πνευματική επίδοση ,το είδος του μαθήματος κ.α. Το πιο σημαντικό κριτήριο αποτελούν οι σχέσεις μεταξύ των μαθητών οι οποίες απεικονίζονται πάρα πολύ εύκολα με το κοινωνιόγραμμα της σχολικής τάξης .Με βάση το κοινωνιόγραμμα (δηλαδή ποιος έχει την τάση να συνεργάζεται με ποιον κ.λ.π.) μπορεί ο εκπαιδευτικός να οργανώσει με συστηματικό τρόπο τους μαθητές σε ομάδες μέσα στην σχολική τάξη .Ο σκοπός των ομάδων είναι η εργασιακή –συνεργατική μάθηση για την επίτευξη των σκοπών της σχολικής μάθησης και δεν θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως μια ομάδα απλά θεάτρου ,παιχνιδιού ή ψυχαγωγίας ,οι οποίες σαφώς έχουν και εξυπηρετούν διαφορετικούς σκοπούς στην σχολική μονάδα (Δερβίσης .Στέργιος ,1998 σελ 66).

Κατά αυτόν τον τρόπο η οργάνωση της τάξης αποτελείται από μια τυπική οργάνωση , η οποία είναι πάντα λογική σκόπιμα με προκαθορισμένες σχέσεις και ρόλους καθορισμένους

και συγκεκριμένες κοινωνικές καταστάσεις που βιώνουν οι μαθητές με αποτέλεσμα να έχουν σημαντικά παιδαγωγικά και μαθησιακά αποτελέσματα .Η τυπική οργάνωση βοηθά στην ανάπτυξη διαπροσωπικών σχέσεων μεταξύ των μελών της ομάδας ,οι οποίες χαρακτηρίζονται ως το «εσωτερικό σύστημα ».Λέγοντας «εσωτερικό σύστημα» εννοούμε όλη αυτή την συνένωση των μαθητικών δυνάμεων για να επιτύχουν από κοινού το μαθησιακό αποτέλεσμα. Την τεράστια αυτή δυναμική που δημιουργείται αξιοποιούν οι δάσκαλοι ώστε να επιτύχουν τους παιδαγωγικούς στόχους της σχολικής μάθησης (Δερβίσης .Στέργιος ,1998 σελ 67).

Συνεπώς ο δάσκαλος παραδίδει ένας μέρος της εξουσίας του στην ομάδα αποκεντρώνεται δηλαδή η εξουσία του και η ομάδα επιμερίζει αυτήν την εξουσία σε επιμέρους ρόλους και εναλλασσόμενες αρμοδιότητες .Η ομάδα αξίζει να σημειωθεί ότι δεν λειτουργεί ιεραρχικά αλλά μέσα από την αρχή της συλλογικότητας .

Αναλυτικότερα σύμφωνα με τον (Ματσαγγούρα 2000 σελ 77)τα μέλη της ομάδας αναλαμβάνουν τους εξής ρόλους :

1.τον ρόλο του συντονιστή :ο οποίος μαθητής αναλαμβάνει την γενικότερη διεύθυνση της συζήτησης και φροντίζει να διεξάγεται μέσα στα χρονικά προβλεπόμενα όρια

2.τον ρόλο του φροντιστή :τον ρόλο αυτό αναλαμβάνει συνήθως ένας καλός μαθητής ,ο οποίος φροντίζει να βοηθά τους αδύναμους μαθητές

3.τον ρόλο του γραμματέα –αναγνώστη : ο ρόλος αυτός είναι να διαβάζει τα κείμενα των ασκήσεων ,τις οδηγίες και να γράφει συνολικά την εργασία, εφόσον υπάρχει κοινή προσπάθεια και όχι μονόπλευρη ατομική προσπάθεια

4.τον ρόλο του εμπυχωτή :ο οποίος συμβάλλει στην εμπύχωση της ομάδας και επαινεί κάθε προσπάθεια

5.ο ρόλος του υπεύθυνου εργασίας : ο οποίος αναλαμβάνει να διανέμει το υλικό για την επίτευξη της εργασίας και μεριμνά για την σωστή τήρηση των βημάτων του έργου , ώστε να ολοκληρωθεί η προσπάθεια και

6.ο ρόλος του παρατηρητή : ο οποίος καταγράφει την συμμετοχή του κάθε μέλους της ομάδας στην εργασία

Γενικότερα ο δάσκαλος –εκπαιδευτικός έχει την δυνατότητα να αναθέσει δύο ρόλους σε ένα άτομο ,ανάλογα τις απαιτήσεις της ομάδας αλλά όλα τα μέλη έχουν κάποιο ρόλο και γίνεται επίσης εναλλαγή ρόλων (όλοι δηλαδή σε όλους τους ρόλους).

Κρίνεται σκόπιμο από τον δάσκαλο να λαμβάνει υπόψη του στην οργάνωση της τάξης και επιμέρους χαρακτηριστικά των μαθητών. Για παράδειγμα τον ρόλο του γραμματέα σε ένα πιο συγκρατημένο μαθητή ενώ τον ρόλο του εμπυχωτή σε έναν πιο ενθουσιώδη μαθητή .Με αυτόν τον τρόπο θα μπορέσει να υπάρξει σωστός καταμερισμός και σωστή κατανομή ρόλων ,ώστε να υπάρξει και ομαλότερη λειτουργία της ομάδας και άρα επίτευξη του μαθησιακού στόχου (Ματσαγγούρας .Η , 2000 σελ 77-78).

3.2.Δημιουργία Ομαδοσυνεργατικής Διδασκαλίας

Η ομαδοσυνεργατική μέθοδος αποτελείται από διάφορες φάσεις με συγκεκριμένους μεθοδολογικούς στόχους οι οποίες οδηγούν στην πραγματοποίηση συγκεκριμένων παιδαγωγικών στόχων . Συγκεκριμένα η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία διακρίνεται :

Φάση 1: παρουσίαση του προβλήματος και προβληματισμός πάνω στο θέμα

Φάση 2 :προσπάθεια υποθετικής λύσης του προβλήματος

Φάση 3: α. της ερευνητικής λύσης .β. της ανακοίνωσης ,της άσκησης κριτικής και αναδιατύπωσης του συγκεκριμένου θέματος

Φάση 4 :άσκησης –εμπέδωσης

Φάση 5 :εφαρμογή –αξιολόγηση (Δερβίσης .Στέργιος ,1998 σελ 69).

Αναλυτικότερα στην φάση 1 :ο δάσκαλος –εκπαιδευτικός εκθέτει τον προβληματισμό του πάνω στο συγκεκριμένο θέμα με σκοπό να ενεργοποιήσει τους μαθητές. Παρουσιάζει το πρόβλημα και αναθέτει πλέον την υποχρέωση στους μαθητές να επιλύσουν το πρόβλημα .Οι μαθητές με την σειρά τους συγκεντρώνουν τα δεδομένα και θα τα αναλύσουν .

Φάση 2 :οι μαθητές με τα δεδομένα που έχουν στα χέρια τους αναζητούν λύσεις για το πρόβλημα που τους απασχολεί .

Φάση 3 :στο σημείο αυτό οι μαθητές θα αναζητήσουν λύση για το θέμα που τους απασχολεί μέσα από πηγές (βιβλία ,εικόνες ,λεξικά κ.λ.π.) και θα συγκεντρώσουν τα

δεδομένα ,θα τα επεξεργαστούν και τελικά θα συνθέσουν τις απαντήσεις –λύσεις .Εδώ σημαντικό είναι ο ρόλος του δασκάλου ο οποίος καθοδηγεί και εμπνυχώνει τους μαθητές .Οι μαθητές στο στάδιο αυτό θα μάθουν «πώς να μαθαίνουν » ,να αξιοποιούν ,να ερευνούν ,να επεξεργάζονται το υλικό ώστε να μπορέσουν να προχωρήσουν στην επίλυση των προβλημάτων .

Φάση 4 : σε αυτό το στάδιο μέσω της άσκησης γίνεται η εμπέδωση των στοιχείων που αποκτήθηκαν .Οι ασκήσεις γίνονται συνεργατικά από όλα τα μέλη της ομάδας και κατέχει κεντρικό και ουσιαστικό ρόλο.

Φάση 5 :η διαδικασία της μάθησης ολοκληρώνεται με την διαδικασία της αξιολόγησης .Με αυτόν τον τρόπο μπορεί και ο εκπαιδευτικός να επιβεβαιωθεί για τις παιδαγωγικές του μεθόδους και την διεξαγωγή της διδασκαλίας του (Δερβίσης .Στέργιος ,1998 σελ 69-73).

3.3.Θετικά σημεία μιας ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας

Η Ομαδοσυνεργατική προωθήθηκε ως μια νέα επιστημονική μέθοδος εξαιτίας των βασικών της στοιχείων δηλαδή :

- 1.την εφαρμογή της δυναμικής της ομάδας
- 2.την ανάπτυξη προβληματισμού σχετικά με την διδακτική του μαθήματος
- 3.την σημασία της για την ανάπτυξη κοινωνικών διαδικασιών μάθησης

Συνεπώς σύμφωνα με τα παραπάνω τα πλεονεκτήματα της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας και τα θετικά της σημεία αποτελούν τα εξής :

- ❖ Συνηθίζει τους μαθητές σε έρευνα και γενικότερα στην δημιουργία επιστημονικού διαλόγου
- ❖ Καλλιεργεί τον προφορικό και τον γραπτό λόγο (σκέψη)του μαθητή
- ❖ Αναπτύσσει την δημιουργικότητα ,την πρωτοτυπία και την φαντασία του μαθητή
- ❖ Δίνει έμφαση στην συλλογική ευθύνη και την ατομική ευθύνη κάθε μέλους

- ❖ Ενισχύει την αυτοαξιολόγηση ,την αυτοκριτική και την πρωτοβουλία εκ μέρους των μαθητών
- ❖ Καλλιεργεί το «εμείς » και την συλλογικότητα των μαθητών
- ❖ Προάγει την υπευθυνότητα ,την αυτοπεποίθηση και την αξιοπρέπεια
- ❖ Προσφέρει νέα δυναμική στην ηθική του σχολείου (Κογκούλης .I.B.,2004 σελ 209-210).

Επίσης με την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία σύμφωνα με τα όσα αναφέρει ο Κογκούλης, 2004 σελ 210 οι μαθητές :

- ❖ Μαθαίνουν να συνεργάζονται και επιθυμούν την γνώση
- ❖ Αυξάνεται το αίσθημα αυτοπεποίθησης τους
- ❖ Βελτιώνονται οι κοινωνικές τους σχέσεις όσο και οι προσωπικές τους συμπεριφορές στο σχολικό πλαίσιο
- ❖ Καλλιεργείται η δημιουργικότητα των μαθητών γενικότερα
- ❖ Προωθείται η ανεξάρτητη σκέψη και ο επιστημονικός λόγος
- ❖ Οι Μαθητές μαθαίνουν να είναι ελεύθεροι ,να ακούν τον διπλανό τους ,να ευαισθητοποιούνται και γενικά να αντιμετωπίζουν τον διπλανό τους
- ❖ Οι μαθητές επεξεργάζονται τις διαφωνίες τους και τις συγκρούσεις τους ενώ γίνεται ενσωμάτωση στην ομάδα των ατόμων που δυσκολεύονται να ενταχθούν
- ❖ Μαθαίνουν οι μαθητές στην ομαδική εργασία και συμβίωση και άρα στην δημοκρατική επίλυση των πραγμάτων (Κογκούλης .I.B, 2004 σελ 210).

3.4 Τεχνικές ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας

Στο ομαδοσυνεργατικό κίνημα υπάρχει τεράστια ποικιλία τεχνικών και ομαδοσυνεργατικών σχημάτων γεγονός που δείχνει την μεγάλη δυνατότητα που έχει ως κίνημα .Οι εκπαιδευτικοί που έχουν εκπαιδευτεί στην ομαδοσυνεργατική μπορούν να αξιοποιήσουν ένα πλήθος από τεχνικές ανάλογα με τις δυνατότητες τους ,τις δυνατότητες και εμπειρίες των μαθητών αλλά και την φύση του διδασκόμενου μαθήματος .Οι τεχνικές που θα αναφερθούν δεν αποτελούν μόνο ομαδοσυνεργατικά στοιχεία για τον εμπλουτισμό των διδασκαλιών, αλλά μπορούν με κατάλληλη δραστηριοποίηση και διάταξη να αποτελέσουν μια ολοκληρωμένη ομαδοσυνεργατική διδασκαλία .

Μια από τις ακόλουθες τεχνικές είναι :

1.η τεχνική της Προσυνεννοημένης Προφορικής Απάντησης (think-pair –share)

κατά την οποία ο δάσκαλος –εκπαιδευτικός ρωτά τους μαθητές ,οι οποίοι απαντούν με τρία βήματα :την σκέψη της ερώτησης (ατομικά),την συζήτηση και την ανακοίνωση στην τάξη των αποτελεσμάτων .Σκοπός αυτής της τεχνικής είναι η ενθάρρυνση των μαθητών να επικοινωνούν και να κάνουν διάλογο (Ματσαγγούρας ,2000σελ 122)

2.τεχνική Απάντησης δια εκπροσώπου

Ο εκπρόσωπος κάθε ομάδας (δυάδας)ανακοινώνει την κοινή απάντηση στο ερώτημα και την αιτιολογεί .Σκοπός αυτής της μεθόδου είναι η συνεργασία και η ενεργοποίηση όλων των μαθητών κατά την επεξεργασία των δεδομένων του μαθήματος ,κάτι που δεν συμβαίνει στην μετωπική –παραδοσιακή διδασκαλία (Ματσαγγούρας ,2000 σελ 124).

3.τεχνική Καρτελών εξάσκησης (coop –cards)

Η τεχνική αυτή χρησιμοποιείται για την εξάσκηση των μαθητών σε βασικά θέματα και στην ορθή γραφή του λεξιλογίου .Αποτελείται από διάφορες φάσεις ενώ ο δημιουργός της μεθόδου S.Kagan θεωρεί ότι είναι πολύ σημαντική για τον μαθητή για τους εξής λόγους :1.εξατομικεύει ανάλογα με τις ανάγκες του μαθητή την μαθησιακή διδασκαλία .2.προσφέρει ανατροφοδότηση ,αναγνώριση και κοινωνική στήριξη στο μαθητή .3. βοηθά ακόμα και τους «αδύναμους» μαθητές.4.μετατρέπει την εξάσκηση σε « παιχνίδι» μάθησης (Ματσαγγούρας ,2000 σελ 126).

4.η τεχνική Αλληλοβοήθειας

Σύμφωνα με την τεχνική αυτή οι μαθητές συνεργάζονται ανά δυάδες με σκοπό την επίτευξη του στόχου .Άρα δημιουργείται μέσα στην δυάδα μια σχέση αλληλεξάρτησης

5.τεχνικές επίλυσης γραπτών ασκήσεων

Συνεργάζονται σε αυτήν την τεχνική τα δύο μέλη ,τα οποία διατυπώνουν την κοινή απάντηση στην άσκηση .Για παράδειγμα στην ιστορία μπορούν να αναζητήσουν κοινά στοιχεία και να συζητήσουν τις ερωτήσεις πριν υπάρχει κοινή συζήτηση .Επισημαίνεται η εμπλοκή όλων των ερωτώμενων μαθητών .

6.τεχνική διαδοχικής συμμετοχής (round table)

Η τεχνική αυτή αποτελείται από δύο φάσεις και απαιτεί την συμμετοχή όλων των μελών χωρίς εξαιρέσεις (Ματσαγγούρας ,2000 σελ 128).

7.τεχνική Συλλογικής Προετοιμασίας και ατομικής εκτέλεσης

Στην τεχνική αυτή οι μαθητές ανταλλάσσουν την άποψη τους , ζητούν πληροφορίες, συνθέτουν και επιλύουν το ατομικό πρόβλημα .Η τεχνική αυτή προσφέρεται για εργασίες ανάπτυξης θέσεων ,επεξεργασία πληροφοριών και επίλυση προβλήματος (Ματσαγγούρας ,2000 σελ 128).

8.τεχνική φροντιστηριακής δυάδας

Στην ομαδοσυνεργατική αυτή μέθοδος δίνεται η δυνατότητα οι προχωρημένοι μαθητές να ενισχύουν τους αδύναμους στην κατανόηση ή την εξάσκηση στο μάθημα (φροντιστηριακή δυάδα),αρκεί ο αδύναμος να κατανοεί και να είναι ευπρόσδεκτη η γνώση που του παρέχεται (Ματσαγγούρας ,2000 σελ 129).

3.6.Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στην ομαδοσυνεργατική διδασκαλία

Η ομαδοσυνεργατική αποτελεί έναν εντελώς διαφορετικό τρόπο προσέγγισης της μαθησιακής διδασκαλίας και πράξης .Παρά τις πλείστες μελέτες που έχουν διεξαχθεί ελάχιστη εφαρμογή υπάρχει στο φυσικό πλαίσιο της σχολικής τάξης .Είναι γεγονός ότι οι εκπαιδευτικοί δεν εφαρμόζουν την ομαδοσυνεργατική και υπάρχει ένα είδος «αντίστασης » τόσο στην εφαρμογή της όσο και στην υιοθέτηση της ως κυρίαρχη διδακτική μέθοδος .Συνολικά οι εκπαιδευτικοί δεν υιοθετούν τις ομαδοσυνεργατικές μεθόδους ως τρόπους οργάνωσης και λειτουργία της εκπαιδευτικής διαδικασίας .Τουλάχιστον στις ΗΠΑ και στην Ευρώπη η ομαδοσυνεργατική δεν αποτελεί την κυρίαρχη πρακτική των εκπαιδευτικών (Κακανά Μίκα ,2008 σελ 53).

Παρόλα αυτά η ομαδοσυνεργατική μέθοδος αλλάζει ριζικά το ρόλο του δασκάλου ο οποίος δεν καθίσταται περιττός αλλά αποτελεί και διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην διαδικασία αυτή. Ο δάσκαλος αποφασίζει για την σύνθεση της ομάδας ,το αντικείμενο διδασκαλίας, το σχήμα της ομαδοσυνεργατικής που θα εφαρμοστεί ,παρέχει ανατροφοδότηση

και βοήθεια όπου θα χρειαστεί στους μαθητές . Το κυριότερο μαθαίνει τους μαθητές να «εκπαιδεύονται » σε συνεργατικές δεξιότητες.

Συνεπώς :

1.Ενημερώνει προκαταρκτικά την τάξη για το θέμα ,το έργο των ομάδων , την διαδικασία και τα χρονικά όρια εκπλήρωσης της .

2. Οργανώνει το μαθητικό δυναμικό και παρέχει το διδακτικό υλικό :

Το έργο του δασκάλου είναι ακριβώς η οργάνωση της τάξης σε ομάδες και η παροχή του διδακτικού υλικού (εγκαίρως)αλλά και η γενικότερη συλλογική διαδικασία .

3.Καθοδηγεί και ανατροφοδοτεί τις ομάδες :

ο δάσκαλος εδώ παρακολουθεί τον τρόπο εργασίας των ομάδων και στηρίζει , καθοδηγεί χωρίς όμως να μετατρέπεται σε επιτηρητής και χωρίς να δίνει έτοιμες λύσεις .Κατευθύνει την ομάδα στην σωστή λύση και παρεμβαίνει όπου χρειαστεί.

4.Συντονίζει τις ομαδικές ανακοινώσεις

Ο δάσκαλος λειτουργεί ως συντονιστής στην ομάδα και φροντίζει ώστε να υπάρχει συντονισμός και να ακουστούν όλες οι ομάδες και να ολοκληρωθεί το θέμα

5.Αξιολογεί το έργο των ομάδων

Εδώ ο δάσκαλος αξιολογεί την όλη πορεία της ομάδας και του έργου συνολικά (Ματσαγγούρας ,2000 σελ 162-165).

3.6. Δεξιότητες μαθητών για την επιτυχία της ομαδοσυνεργατικής

Η ομαδοσυνεργατική στηρίζεται στην ομαδική εργασία και στην συμμετοχή των μαθητών .Δεν στηρίζεται σε καμία περίπτωση σε μια προοπτική μαθητικής ματαιοδοξίας . Γενικότερα βασίζεται ως θεωρία στην μέγιστη απόδοση των μαθητών ,προϋποθέτει την ύπαρξη φυσικών, επίκτητων ικανοτήτων και δυνατοτήτων του κάθε μαθητή και συνολικά

στην έννοια της αλληλοσυνεργασίας ,της αλληλοβοήθειας ,ανάταξης του σχολικού περιβάλλοντος και κατά συνέπεια όλης της κοινωνίας .Οι μαθητές χρειάζεται να είναι απαραίτητο να διαθέτουν κοινωνικότητα ,ικανότητα για αλληλεγγύη .Συνολικά ένας μαθητής πρέπει να κατέχει και η ομαδοσυνεργατική απαιτεί υψηλά μαθησιακά σχήματα για την επίτευξη και κατάκτηση των στόχων της .Οι μαθητές πρέπει να δείχνουν πνεύμα συνεργασίας μεταξύ τους και να μην εκδηλώνουν αντικοινωνικού χαρακτήρα καταστάσεις .

Αξίζει να σημειωθεί ότι η συνολική συμμετοχή στην ομαδική εργασία ,η αποφυγή διχασμού ,η συνολική προσφορά ,η χαρούμενη και αισιόδοξη δουλειά θα πρέπει να αποτελούν τα χαρακτηριστικά και τις δεξιότητες ενός μαθητή που μετέχει στην ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και μάθηση (Κογκούλης .I.B,2004 σελ 195-196).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 : Εφαρμογή της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας στο σχολικό πλαίσιο

4.1. Αποτελέσματα ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας

Η εφαρμογή της ομαδοσυνεργατικής έχει πολλά πλεονεκτήματα και σίγουρα τα αποτελέσματά της καλύπτουν μια ευρεία εφαρμογή στην θεωρία και στην πράξη .Πολύ σημαντικός παράγοντας στην εφαρμογή της ομαδοσυνεργατικής είναι η αλληλεξάρτηση ,η αλληλεπικοινωνία ,η αυτό-ρυθμιζόμενη δράση και η απόδοση λόγου .Αναλυτικότερα προκύπτουν τα εξής :

1.Θετική αλληλεξάρτηση

Απαραίτητο στοιχείο της ομάδας για να λειτουργήσει είναι οι συνεργατικές και όχι οι ανταγωνιστικές σχέσεις .Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να υπάρχει το στοιχείο της θετικής αλληλεξάρτησης .Η επιτυχία της ομάδας ,όπως είναι φυσικό ,εξαρτάται από την επιμέρους ατομική προσπάθεια ,ενώ η επιτυχία κάθε μέλους εξαρτάται από την συνολική ομαδική επιτυχία και προσπάθεια .Η αλληλεξάρτηση λαμβάνει επιμέρους μορφές και βαθμούς εξάρτησης όπως α .αλληλεξάρτηση στο κοινό έργο β. αλληλεξάρτηση αμοιβής .γ. επιμερισμός έργου δ. επιμερισμός υλικού ε. επιμερισμός ρόλων .

2. Παρωθητική αλληλεπικοινωνία

Στενά συνδεδεμένη έννοια με την αλληλεξάρτηση η παρωθητική αλληλεπικοινωνία (promotive interaction) εξασφαλίζει το αποτέλεσμα της συνοχής ,της ισοτιμίας και της ενεργοποίησης της ομάδας και των μελών της .

3.Αποκέντρωση της Δασκαλικής εξουσίας

Επισημαίνεται ότι η εξουσία του δασκάλου μειώνεται και σταδιακά μετατίθεται στην μαθητική ομάδα .Για την εφαρμογή αυτή ενδείκνυται και τα εξής μέτρα :α .ανάληψη ρόλων από όλα τα μέλη της μαθητικής ομάδας .β. αναγνώριση και χρέος της ομάδας να αξιολογεί την κοινωνική συμπεριφορά .γ. οργάνωση διδασκαλιών –αυτορυθμιζόμενης μάθησης (Ματσαγγούρας ,2000 σελ 75-77).

4.Ανάληψη ρόλων

Η ομαδοσυνεργατική δίνει την εξουσία όπως είπαμε από τον δάσκαλο στην ομάδα η οποία δεν λειτουργεί με ιεραρχία αλλά υπάρχει επιμερισμός του έργου ο οποίος συντελεί στην λειτουργικότητα της ομάδας π.χ ρόλος συντονιστή ,εμπυχωτή κ.α (Ματσαγγούρας ,2000 σελ 77).

5.Αρμοδιότητες συλλογικής αυτό-ρύθμισης της συμπεριφοράς

Αναγνώριση στην ομάδα πέρα από ατομικές ευθύνες και συλλογικές ευθύνες .Σκοπός της Ομαδοσυνεργατικής είναι να αναπτύξει όλες τις πλευρές της προσωπικότητας του ατόμου και να το καταστήσουν ένα ενεργό άτομο στην κοινωνία .

6.Αρμοδιότητες συλλογικής αυτό –ρύθμισης της μάθησης

Η μεταφορά από το δασκαλοκεντρικό μέρος στο μαθητοκεντρικό δίνει την δυνατότητα συλλογικής αυτό-ρύθμισης (Ματσαγγούρας ,2000 σελ 70-80).

7.Απόδοση λόγου

Δηλαδή η ομαδοσυνεργατική και η απόκτηση αρμοδιοτήτων από την ομάδα έχει σαν σκοπό την απόδοση λόγου (accountability) σε παιδαγωγικό λειτουργικό επίπεδο .Χωρίζεται σε α . συλλογική απόδοση λόγου .β. ατομική απόδοση λόγου .

8.Ίσες ευκαιρίες για επιτυχία

Ένα σημαντικό αποτέλεσμα της ομαδοσυνεργατικής είναι και η απόκτηση ίσων ευκαιριών και συμβολής στην επιτυχία κάθε μέλους της ομάδας .

9.Δυνατότητες άμεσης Προσωπικής Επικοινωνίας

Ένα ακόμα αποτέλεσμα της Ομαδοσυνεργατικής είναι η προσωπική άμεση επαφή των μελών της ομάδας .

Τέλος θα μπορούσαμε να προσθέσουμε ως αποτέλεσμα της ομαδοσυνεργατικής την αποκέντρωση της εξουσίας ,την ανομοιογένεια της σύνθεσης και την συνεχή εξάσκηση των δεξιοτήτων επικοινωνίας (Ματσαγγούρας ,2000 σελ 80-83).

4.2.Κριτική άποψη για την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία

Πραγματοποιώντας μια σύντομη κριτική στην ομαδοσυνεργατική όπως αναφέρει ο (Ματσαγγούρας ,2007 σελ 535) οι έρευνες έχουν δείξει ότι οι επιπτώσεις είναι θετικές για τους μαθητές τόσο σε ακαδημαϊκό επίπεδο ,στην γνωστική τους ανάπτυξη ,στην κοινωνικοποίηση τους (μέσω της ομάδα)αλλά και γενικότερα στην ανάπτυξη τους και στην ψυχική τους υγεία .Την αποτελεσματικότητα σε γενικές γραμμές της ομαδοσυνεργατικής αναγνωρίζουν οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί ,κάποιοι όμως εξακολουθούν να τάσσονται αρνητικά έναντι της ομαδοσυνεργατικής .Το σίγουρο είναι ότι το σχολείο του μέλλοντος που αποτελεί κομμάτι της κοινωνίας δεν θα πρέπει να είναι ανταγωνιστικό ,ενώ έχει αποδειχθεί ότι οι μαθητές που ανταποκρίνονται στο ομαδικό σύστημα μπορούν πάρα πολύ εύκολα να αντιμετωπίσουν τις απαιτήσεις ενός ανταγωνιστικού περιβάλλοντος .

Ένα μειονέκτημα ίσως της μεθόδου αυτής είναι η έλλειψη χρόνου αλλά και η έλλειψη διδακτικού υλικού που αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την ομαδοσυνεργατική μέθοδο. Για αυτό πάντως προτείνεται η χρήση της μεθόδου με άλλες μεθόδους ώστε να μπορεί να υπάρξει συνδυαστική μέθοδος διδασκαλίας με περισσότερα αποτελέσματα για τους μαθητές και την μαθησιακή διδασκαλία (Ματσαγγούρας ,2007 σελ 535).

ΣΥΝΟΨΗ –ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η Ομαδοσυνεργατική αποτελεί μια σύγχρονη μέθοδο διδασκαλίας η οποία αφήνει πίσω της όπως αναφέρθηκε τον ρόλο του δασκάλου και την δασκαλοκεντρική θεώρηση και δίνει έμφαση στην ομάδα ως βασικό στοιχείο .Τα συμπεράσματα τα οποία προκύπτουν από την πτυχιακή εργασία αυτή δείχνουν τα εξής :

1.οι επιπτώσεις της ομαδοσυνεργατικής στην γνωστική ανάπτυξη αλλά και στην γενικότερη ακαδημαϊκή πορεία και επίδοση του μαθητή είναι πάρα πολλές και βοηθούν τον μαθητή στην εξελικτική του πορεία

2.βοηθά τον μαθητή στην ευρύτερη κοινωνικοποίηση του και άρα στην συμμετοχική διαδικασία με απώτερο στόχο την δημοκρατική συμπεριφορά και την ανάπτυξη ομαλά της ψυχικής –πνευματικής του υγείας αλλά και την ενδυνάμωση του ως ένα αυριανό μέλος της κοινωνίας .

3.συντελεί στην ευρύτερη θετική αλληλεπίδραση μεταξύ των μαθητών και άρα στην εμφάνιση και διατήρηση συνεργατικών σχέσεων μεταξύ τους .Έτσι με αυτόν τον τρόπο μειώνει την ανταγωνιστική συμπεριφορά που οδηγεί σε κακές σχέσεις και ανταγωνιστικό κλίμα μέσα στην τάξη .

4.συνδιάζει την συνεργατικότητα ,την αλληλοβοήθεια και την αλληλεγγύη μεταξύ των μαθητών με αποτέλεσμα να υπάρχει σωστός επιμερισμός έργου και επιμερισμός ρόλων που οδηγεί σε μεγαλύτερη επιτυχία του μαθητικού έργου .

5.ενδυναμώνει τον διάλογο ,την επικοινωνία μεταξύ των μαθητών ,την διαχείριση των συγκρούσεων ,την αλληλοκατανόηση ,την αποδοχή των διαφορετικών απόψεων και γενικότερα την αποδοχή του « διαφορετικού » άλλου .

6.στην ομαδοσυνεργατική υπάρχει μείωση της εξουσίας του δασκάλου γεγονός που σημαίνει ότι η ομάδα αποτελεί κυρίαρχο όργανο ρύθμισης της μάθησης αλλά και χώρος μέσα στον οποίο θα γίνει η μεταβίβαση γνώσεων και ιδεών .

7.στην ομαδοσυνεργατική υπάρχει πολύπλευρη ανάπτυξη δεξιοτήτων των μαθητών , ανάπτυξη της υπευθυνότητας ,κατανομή των ρόλων ,καταμερισμός του έργου ,ενώ συνολικά οι μαθητές λειτουργούν με ομαδικό τρόπο.

8.η μάθηση στην ομαδοσυνεργατική είναι κατάλληλη για κάθε είδους μάθημα ειδικά όταν η ομάδα έχει συνεκτικούς δεσμούς και όρεξη ,υπευθυνότητα και όρεξη για εργασία !

9.η ομαδοσυνεργατική απευθύνεται σε όλες τις διδακτικές περιπτώσεις και μορφές διδασκαλίας (ως εναλλακτική μορφή πλέον).βοηθώντας στην συνοχή των κοινωνικών θεσμών και της κοινωνίας γενικότερα

10.βοηθά στην μείωση ενός σκληρού ανταγωνιστικού κλίματος στο σχολείο ,το οποίο συχνά μεταφέρεται στην κοινωνία αργότερα με τον σκληρό ανταγωνισμό ,την έλλειψη συνεργατικών δεξιοτήτων και την έλλειψη κοινωνικών δεξιοτήτων

11. η ομάδα αποτελεί τον χώρο πλέον αυτοέκφρασης και δραστηριοποίησης του ατόμου σε αντίθεση με την ατομική δραστηριοποίηση του μαθητή

12.απαιτείται αρκετός χρόνος και κατάλληλη υλικοτεχνική υποδομή (βιβλιοθήκες ,όργανα, κατάλληλες αίθουσες)και σημαντικός χρόνος από την ύλη του διδάσκοντος για την υιοθέτηση της σε καθημερινή βάση

13.η εφαρμογή της απαιτεί συγκεκριμένη εκπαίδευση εκ μέρους των δασκάλων αλλά και εκπαίδευση των μαθητών ώστε να μπορούν να εφαρμόζουν σωστά και σταδιακά τις μεθόδους της ομαδοσυνεργατικής

14.υπάρχει στενή συνεργασία μεταξύ των όλων των μαθητών και όχι μόνο των καλών αλλά συμμετέχουν όλοι με τον δικό τους ρόλο μέσα στην ομάδα διατηρώντας μια ισορροπία.

15.τέλος επίσης συμπεραίνεται ότι όλοι έχουν το δικαίωμα αυτοέκφρασης σε μια ομάδα ,να πουν την γνώμη τους ,να ακουστούν ,να λάβουν μια απόφαση με αποτέλεσμα την εκμάθηση σε μια δημοκρατική διαδικασία .

Συμπεραίνοντας επίσης η πτυχιακή αυτή εργασία καταλήγει στην εξαιρετική χρησιμότητα της ομαδοσυνεργατικής ως μεθόδου διδασκαλίας στην τάξη η οποία θα συμβάλλει στην γενικότερη αλλαγή της μαθησιακής διδασκαλίας και την αναβάθμιση του εκπαιδευτικού επιπέδου .Η παρούσα εργασία πιστεύουμε να έδωσε αρκετές απαντήσεις και να διευκόλυne τον αναγνώστη στην γνωριμία του με την μέθοδο της ομαδοσυνεργατικής και τον τρόπο εφαρμογής της .Ελπίζουμε να μελετηθεί σε περαιτέρω έρευνα από ερευνητική πλέον σκοπιά η εφαρμογή της ομαδοσυνεργατικής στην Ελλάδα ,οι στάσεις των μαθητών έναντι της ομαδοσυνεργατικής αλλά και οι στάσεις των δασκάλων έναντι της μεθόδου. Η περαιτέρω ερευνητική διεργασία θα θέσει ερωτήματα όπως :

1.το μέλλον της ομαδοσυνεργατικής και νέοι τρόποι εφαρμογής της

2.τα αποτελέσματά έως τώρα ως αφορά την εφαρμογή της και γενικότερα την αξιοποίηση της ως μεθόδου διδασκαλίας .

Η βιβλιογραφική αυτή πτυχιακή εργασία ευελπιστούμε να έδωσε τις απαραίτητες απαντήσεις σε όλα σχεδόν τα ερωτήματα τα οποία τέθηκαν και να δίνει την δυνατότητα και το ερέθισμα στον αναγνώστη για περαιτέρω μελέτη και έρευνα πάνω στο θέμα αυτό.

Προτάσεις

- ❖ Την καθιέρωση της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης ώστε να υπάρχει από την νεαρή ηλικία την μαθητική η εκπαίδευση σε ομαδοσυνεργατικό κλίμα μέχρι τις ανώτερες βαθμίδες
- ❖ Τον εκσυγχρονισμό της διδασκαλίας με την μεθοδολογία της ομαδοσυνεργατικής ώστε να υπάρχει ανάπτυξη της ενεργητικής συμμετοχής του μαθητή καθώς και της αυτονέργειας του
- ❖ Εκπαίδευση επιστημονικά των δασκάλων –καθηγητών με την αναθεώρηση των διδακτικών κανόνων και τον εμπλουτισμό της μεθοδολογίας της διδασκαλίας τους ώστε να χρησιμοποιούν την ομαδοσυνεργατική ως κομμάτι αναπόσπαστο της διδασκαλίας τους
- ❖ Να δοθούν περισσότερες ευκαιρίες στους παιδαγωγούς να βιώσουν οι ίδιοι την ομαδοσυνεργατική μέθοδο ώστε να μπορούν να εφαρμόζουν ως παιδαγωγοί πλέον την συνεργατική μάθηση κατά την διάρκεια των σπουδών αλλά και της εργασίας τους
- ❖ Να δοθούν περισσότεροι υλικοί πόροι ,κίνητρα αλλά και περισσότερη βαρύτητα από την πολιτεία τόσο στην εκπαίδευση όσο και γενικότερα στον θεσμό του σχολείου , ώστε να μπορεί αβίαστα να εφαρμόζει την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία
- ❖ Να παρακολουθούν οι παιδαγωγοί της σύγχρονες εξελίξεις στην παιδαγωγική επιστήμη να είναι ανοιχτοί στα νέα παιδαγωγικά πρότυπα και μεθόδους και με πνεύμα ευρύτερης συνεργασίας να εκπαιδεύουν τους μαθητές τους αλλά και να τους φωτίζουν με τα παραδείγματά συνεργασία τους και αλληλοβοήθειας τους
- ❖ Οι επιμορφωτές να επιμορφώνουν στα διάφορα κέντρα τους επιμορφώμενους ώστε να εμπλουτίζουν την διδακτική τους μέθοδο αλλά και να αναπτύσσουν μια νέα διδακτική προσέγγιση

- ❖ Και τέλος να δημιουργηθεί ευρύτερα ένα κλίμα συνεργασίας και ομαδικής κουλτούρας τόσο σε επίπεδο οικογένειας αλλά και ατομικά αλλά και σε επίπεδο σχολικής κοινότητας και ευρύτερα σε κοινοτικό επίπεδο ώστε να βοηθηθεί ο σύγχρονος άνθρωπος και μαθητής να λειτουργεί με ένα πνεύμα ομαδικότητας και συνεργασίας .

Βιβλιογραφία :

Αναγνωστοπούλου ,Μαρία .Σ.(2001).*Η ομαδική διδασκαλία στην εκπαίδευση :Μια θεωρητική και εμπειρική προσέγγιση* .Θεσσαλονίκη .Εκδόσεις :Αδελφών Κυριακίδη

Anweiler ,Kuebart, Liegle ,Schafer ,Sussmuth ,(1987).*Εκπαιδευτικά συστήματα στην Ευρώπη: Δομή και προβλήματα ανάπτυξης και εκπαίδευσης* .Θεσσαλονίκη :Εκδόσεις Αδελφών Κυριακίδη

Δερβίσης ,Στέργιος .Ν(1998).*Οι μαθητές μιας τάξης ως κοινωνική ομάδα και η ομαδοκεντρική διδασκαλία* .Αθήνα :Εκδόσεις Gutenberg

Ζήγος ,Σταύρος .Γρ.(1990).*Ευρωπαϊκά Εκπαιδευτικά Συστήματα και Ενιαίο Σχολείο* .Αθήνα : Εκδόσεις Σταύρος Ζήγος

Κακανά ,Δόμνα –Μίκα .(2008).*Η ομαδοσυνεργατική Διδασκαλία και Μάθηση :Θεωρητικές Προσεγγίσεις και Εκπαιδευτικές Προοπτικές* .Θεσσαλονίκη :Εκδόσεις Αδελφών Κυριακίδη

Κογκούλης ,Ιωάννης .Β.(2004).*Η σχολική τάξη ως κοινωνική ομάδα και η ομαδοσυνεργατική Διδασκαλία και Μάθηση* .Θεσσαλονίκη : εκδόσεις Αδελφών Κυριακίδη

Κωτσίκης ,Βαγγέλης .(1998). *Εκπαιδευτικά Συστήματα ;Οργάνωση και Διοίκηση .Συστημική Προσέγγιση* .Αθήνα :Εκδόσεις ΕΛΛΗΝ

Ματσαγγούρας , Ηλίας .(1988).*Οργάνωση και Διεύθυνση της Σχολικής Τάξης :θεωρία και πράξη της οργανωτικής Διδακτικής* .Αθήνα :Εκδόσεις Γρηγόρη

Ματσαγγούρας , Ηλίας .(1996).*Θεωρία της Διδασκαλίας .Η προσωπική θεωρία ως πλαίσιο στοχαστικοκριτικής ανάλυσης* .Αθήνα. Εκδόσεις Συμμετρία

Ματσαγγούρας ,Ηλίας .(2000).*Ομαδοσυνεργατική Διδασκαλία και Μάθηση :Για το καθημερινό μάθημα ,το ολόημερο σχολείο και τα Περιβαλλοντικά ,τα Πολιτιστικά και τα Ευρωπαϊκής Συνεργασίας Προγράμματα* . Αθήνα : εκδόσεις Γρηγόρη

Ματσαγγούρας ,Ηλίας .(2007).*Στρατηγικές Διδασκαλίας :Η κριτική σκέψη στη Διδακτική Πράξη .τόμος Β΄* . Αθήνα :Εκδόσεις Gutenberg ..

